

Haaga-Helia
ammattikorkeakoulu Oy

Verosuunnittelua vai veron kiertämistä?

Pasi Holck

21.4.2016

Tekijä Pasi Holck	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Missä kulkee verosuunnittelun ja veronkierron välinen raja?	Sivu- ja liitesivumäärä 40 + 1
<p>Tutkimuksen tavoitteena oli saada selkeä käsitys verosuunnittelusta ja veron kiertämisestä ilmiöinä ja vastata kysymykseen: missä kulkee verosuunnittelun ja veron kiertämisen välinen raja. Työ rajattiin käsittelemään syvällisesti vain verosuunnittelua ja veron kiertämistä. Muut aiheeseen oleellisesti liittyvät termit ja ilmiöt käsitellään vain pintapuolisesti. Tutkimusmenetelmäksi valittiin oikeusdogmaattinen tutkimus ja esimerkkioikeustapauksien analysointi.</p> <p>Verosuunnittelu ja veron kiertäminen ovat mediassa ja virallisissa lähteissä hyvin abstrakteja käsitteitä, joita ei ole tarkasti kyetty määrittämään. Ilmiöt ovat kuitenkin yleisöä kiinnostavia ja jatkuvasti esillä julkisuudessa. Näin ollen ilmiöiden määrittäminen ja niiden erojen kartoittaminen on ajankohtaista.</p> <p>Verosuunnittelua ja veron kiertämistä ei ole lainsäädännössä tarkkaan määritelty, eivätkä termit ole virallisia oikeudellisia käsitteitä. Ilmiöihin viitataan kuitenkin niin suomalaisessa lainsäädännössä, kuin EU-oikeudessa ja kansainvälisten verosopimusten yhteydessäkin.</p> <p>Suomalaisessa oikeuskäytännössä ja viranomaistahoilla rajanveto ei ole yhtenäistä, vaan eri tahojen näkemykset eroavat suuresti toisistaan. Ainoastaan KHO:lla on vankka ja asiantunteva käsitys veron kiertämisen substanssista.</p> <p>Verosuunnittelu ja veron kiertäminen ovat ilmiöinä varsin lähellä toisiaan, ja pitävät sisällään samoja elementtejä. Verosuunnittelun ja veron kiertämisen välistä rajaa on mahdotonta määrittää tarkasti ja yksiselitteisesti. Rajanveto on aina tapauskohtainen ja useimmiten tulkinnanvarainen.</p>	
Asiasanat Verosuunnittelu, veron kiertäminen, verolainsäädäntö, oikeuskäytäntö, EU-lainsäädäntö.	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Verosuunnittelu ja veron kiertäminen.....	3
2.1	Verojärjestelmä.....	3
2.2	Veron torjunta.....	4
2.2.1	Verorikokset.....	4
2.2.2	Verontorjunta mediassa.....	5
2.3	Verosuunnittelu.....	6
2.3.1	Aggressiivinen verosuunnittelu.....	7
2.4	Veron kiertäminen.....	7
2.4.1	Subjekttiivinen ja objektiivinen näkökulma.....	9
2.4.2	Veron kiertämisen tunnistaminen.....	11
3	Veron kiertäminen lainsäädännössä.....	13
3.1	Laki veromenettelystä.....	13
3.1.1	VML 28 §, Yleislauseke.....	13
3.1.2	VML 29 §, Peitelty osinko.....	15
3.1.3	VML 31 §, Siirtohinnoittelu.....	15
3.2	Kansainvälinen toimintaympäristö.....	16
3.2.1	EU-lainsäädäntö.....	16
3.2.2	Verosopimukset.....	18
3.2.3	Veroparatiisit.....	21
3.2.4	Veropakoilu.....	22
3.3	Vero-oikeuden ennustettavuus ja oikeusvarmuus.....	22
4	Esimerkkitapausten analyysi.....	24
4.1	Peitelty osinko.....	24
4.2	Ansiotuloa vai pääomatuloa?.....	26
4.3	Palkkaa vai osinkoa?.....	28
4.4	Vahvistettujen tappioiden siirtyminen sulautumisessa.....	29
5	Johtopäätökset ja luotettavuuspohdinta.....	32
5.1	Epätäydellinen verojärjestelmä veron kiertämisen edellytyksenä.....	32
5.2	Terminologia ja niiden käyttö.....	33
5.3	Verosuunnittelun ja veron kiertämisen raja.....	34
5.4	Oikeuskäytäntö.....	35
5.4.1	Todistusvastuu.....	35
5.4.2	Kompromissivaihtoehto?.....	36
5.5	Tulosten luotettavuus ja yleistettävyyys.....	36
	Lähteet.....	38
	Liitteet.....	41

1 Johdanto

Arkikielessä puhuttaessa verosuunnittelusta, veron kiertämisestä tai verorikollisuudesta juuri veronkierto tai veron kiertäminen vaikuttaisi olevan yleistermi, johon kaikki eri ilmiöt virheellisesti niputetaan. Toisinaan veron kiertämisestä puhuttaessa viitataan verolainsäädännön vastaisiin menettelyihin tuloverotuksessa, toisinaan eriasteisiin kriminalisoituihin verorikoksiin. Joskus veron kiertämiseksi mielletään myös täysin hyväksyttävä ja lainpuitteissa mahdollinen verojen minimointi ja verosuunnittelu. Kaiken kaikkiaan aihealue vaikuttaa olevan hyvin sekava, epämääräinen ja ilmiöiden rajat epäselviä.

Opinnäytetyössä paneudutaan verosuunnittelun ja veronkierron rajanvetoon ja pyritään lopulta vastaamaan kysymykseen: missä verosuunnittelun ja veron kiertämisen välinen raja kulkee. Aiheita käsitellään sekä Suomen kansallisesta näkökulmasta sekä kansainvälisestä näkökulmasta. Ensiksi on luonnollisesti ymmärrettävä mitä verosuunnittelulla veron kiertämisellä tarkoitetaan. Ilmiöitä avataan teoreettisten asiantuntijajulkaisujen, viranomaisjulkaisujen, lainsäädännön ja oikeustapausten avulla. Viitekehystä selvennetään käsittelemällä myös muita aiheeseen liittyviä termejä alueita.

Opinnäytteessä keskitytään lähinnä tuloverotuksen elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen (EVL), sekä jossain määrin muun toiminnan tulonlähteeseen tai henkilökohtaiseen tulonlähteeseen (TVL). Sen sijaan maatalouden tulonlähteeseen (MVL) opinnäyte ei ota kantaa. Toisaalta opinnäytettä rajattiin käsittelemällä syvällisesti ainoastaan verosuunnittelua ja veron kiertämistä ja jättämällä pintapuoliselle käsittelylle muut aiheeseen liittyvät ilmiöt. Oikeuskäytännön tutkimisen osalta työtä rajattiin analysoimalla ainoastaan KHO:n oikeustapauksia.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin oikeusdogmaattista tutkimusta eli lainoppia. Oikeusdogmatiikka tutkii sitä, mitä on voimassaoleva oikeus. Tutkimuksessa paneudutaan siihen, mikä on KHO:n oikeusnormin valossa oikeutta ja mikä merkitys sillä on käytännössä. Esimerkkitapausten avulla pyritään selvittämään missä verosuunnittelun ja veron kiertämisen välinen raja kulkee. (Hirvonen 2011, 21–23)

Lyhenteet:

EU	Euroopan Unioni
EVL	Elinkeinoverolaki
MVL	Maatalouden tuloverolaki

OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
TVL	Tuloverolaki
VML	Laki veromenettelystä (1558/1995)

2 Verosuunnittelu ja veron kiertäminen

Tässä osiossa paneudutaan verosuunnitteluun ja veron kiertämiseen ilmiönä ja pyritään määrittelemään ne mahdollisimman tyhjentävästi. Lisäksi osiossa selvennetään ja määritellään muita aihealueeseen oleellisesti liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä paremman kokonaiskuvan saamiseksi. Osiossa avataan myös oleellista lainsäädäntöä sekä kansainvälisen toimintaympäristön merkitystä verosuunnittelulle ja veron kiertämiselle.

2.1 Verojärjestelmä

Tuloverojärjestelmät syntyvät ja muovautuvat varsin ristiriitaisten vaikuttavien tekijöiden summaksi. Järjestelmä on lähtökohtaisesti oikeusnormien ja periaatteiden muodostama systeemi, jonka avulla on tarkoitus määrittää taloudellista reaali maailmaa verotuksen toimittamista varten (Weckström 2015a, 388). Verotettavaa tuloa on se, mikä on sellaiseksi säädetty (Knuutinen 2015, 6). Käytännössä verotettava tulo täytyy saattaa osaksi verolainsäädäntöä oikeudellisesti määriteltynä ja ymmärrettävässä kielellisessä muodossa, jotta siitä tulisi osa oikeudellista, käytäntöön pantavissa olevaa normia. Taloudellisessa mielessä verotettava tulo määrittyy kuitenkin yksinomaan matemaattisista lähtökohdista. Matemaattisen sisällön kielelliseen asuun pukeminen jättää lainsäädäntöön väkisinkin hyväksikäytettävissä olevia jännitteitä ja puutteita.

Juurikin nämä epätäydellisyydet mahdollistavat veron kiertämisen ilmiön olemassaolon. Esimerkiksi verovelvollinen voi pyrkiä antamaan toimenpiteelle sellaisen muodon, joka ei ole kielellisesti saatettavissa kyseisen oikeusnormin soveltamisalaan, vaikka toimen taloudellinen sisältö edustaisikin kyseisen normin tarkoitusta. Tilanne voi olla myös päinvastainen, jolloin verovelvollisen tavoitteena on saavuttaa edullisen veronormin soveltaminen valitsemaansa toimenpiteeseen antamalla sille sellainen oikeudellinen muoto, joka kielellisesti ilmaistuna sijoittuu kyseisen normin soveltamspiiriin, vaikka sen taloudellinen sisältö ei sitä vastaakaan. Jotkin tuloerät ovat tarkoituksella säädetty verovapaiksi, eikä tällaisessa tapauksessa luonnollisestikaan ole kyse veron kiertämisestä, vaan lainsäätäjän tietoisesta valinnasta. Verolaissa oleva aukko voidaan määrittää tilanteeksi, jossa jokin taloudellinen tuloerä ei verosäännösten mukaan ole verotettava, mutta sen verottamattomuudelle ei löydy perusteluja. (Knuutinen 2015, 7; Weckström 2015a, 391–393)

Toimivamman verojärjestelmän rakentaminen olisi helpompi tehtävä, mikäli lähtökohtana olisivat talouden parametrit ja realiteetit. Tällöin erilaisten poliittisten tavoitteiden ja paineiden aiheuttamilta kompromisseilta voitaisiin välttyä tehokkaammin. Nykyisellään täydellistä johdonmukaisuutta on verojärjestelmän osalta mahdotonta saavuttaa, johtuen

järjestelmän hankalista lähtökohdista ja epäloogisista juurista. Näin ollen tuloverojärjestelmä on epätäydellinen sisältäen epä johdonmukaisuuksia ja tulkinnanvaraisia alueita, joiden hyväksikäyttäminen on jossain määrin verosuunnittelun, mutta etenkin veronkiertämisen pohjimmainen substanssi. (Weckström 2015a, 391–393)

2.2 Veron torjunta

Veron torjuntaa voidaan pitää kattokäsitteenä kaikille laillisille ja laittomille toimille, joilla verovelvollinen voi pyrkiä vapautumaan verosta taloudellisena rasitteena.

Englanninkielisissä oikeuskulttuureissa on käsitteiden suhteen muodostunut kolmijako hyväksyttävään verojen minimoimiseen tai verosuunnitteluun (tax mitigation, tax planning), vero-oikeudellisesti ei hyväksyttävään, mutta kriminalisoimattomaan veron kiertämiseen (tax avoidance), sekä kriminalisoituihin toimiin eli verorikoksiin (tax evasion). Vastaava kategorisointi on ollut Suomessakin pitkään tuttu kiitos professori Tikan vuonna 1972 ilmestyneen tutkimuksen (Tikka 1972, 24). Legaalisten eli laillisten ja illegaalisten eli laittomien keinojen keskiöön sijoittuu veron kiertämisen käsite (Weckström 2015a, 390). Kunkin yksittäisen ilmiön syvälinen ja asiantunteva tutkiminen ja osaaminen edellyttävät myös lähikäsitteiden riittävää ymmärtämistä (Weckström 2015a, 391). Eri ilmiöitä tarkasteltaessa on huomionarvoista ymmärtää ero niin, rikosoikeudellisesti laittoman ja laillisen toiminnan, sekä toisaalta vero-oikeudellisesti hyväksyttävän ja ei hyväksytyn toiminnan välillä. Lisäksi ilmiöitä ja toimia voidaan jaotella yhteiskunnallisesti ja moraalisesti hyväksyttäviin ja toisaalta tuomittaviin ja paheksuttaviin. (Knuutinen 2012, 4; Knuutinen 2014b, 172; Weckström 2015a, 390–391)

2.2.1 Verorikokset

Veron kiertäminen on periaatteessa lain kirjaimen mukaista toimintaa, vaikkakin sen tarkoituksen vastaista, ja siten rikos-oikeudellisesta näkökulmasta ei-rangaistavaa (Knuutinen 2014b, 173). Kokonaan oman kokonaisuutensa muodostavat rikosoikeudellisesti rangaistavat toimet, joista veropetos on nimikkeenä yleisin. Verorikosten kohdalla subjektin tavoitteena on rikkoa lakia veroilta välttyäkseen. Tällöin ei siis toimita lain puitteissa edes siinä määrin mitä veron kiertämisessä. Verorikoksiin liittyy yleensä väärän tiedon antaminen tai tietojen salaaminen verottajalta tai muilta viranomaisilta. Myös verotusta varten säädettyjen velvollisuuksien laiminlyöminen voidaan tuomita verorikokseksi. Verorikoksia on eriasteisia aina verorikkomuksesta törkeään veropetokseen. (Weckström 2015a, 391; Verorikokset)

Toisin kuin verosuunnittelu ja veron kiertäminen, verorikokset ovat selkeästi määriteltyjä oikeudellisia käsitteitä. Näin ollen pohdinnan ja tulkinnan varaa ei verorikoksiin liittyen juuri ole. Tästä syystä aihetta ei käsitellä tässä opinnäytteessä laajemmin.

2.2.2 Verontorjunta mediassa

Yritysten, varakkaiden yksityishenkilöiden ja julkisuuden henkilöiden veronkanto on viimevuosina vaikuttanut kiinnostavan suomalaisia suuresti. Vuosittain julkaistavia yksityishenkilöiden tulo- ja verotietoja vatvotaan suurella näkyvyydellä mediassa, etenkin rikkaitten ja julkisuuden henkilöiden osalta. Suurten yritysten veronmaksu kiinnostaa myös suurta yleisöä ja mediassa spekuloidaan asiaa tuon tuosta. Aihe on erityisen ajankohtainen keväällä 2016, sillä julkisuuteen nousi historian suurin veroparatiisimenettelyyn, verosuunnitteluun, veron kiertämiseen ja verorikollisuuteen liittyvä tietovuoto, joka tunnetaan nimellä Panama Papers. (HS 2016)

Keskustelussa nousee usein esiin verosuunnittelun, veronkierron ja vastuullisen veronmaksuun liittyviä seikkoja. Käsitteiden ja termien käyttö julkisessa keskustelussa on kuitenkin lapsen kengissä. Termejä kuten verosuunnittelu, veronkierto, veron kiertäminen, veron välttely ja veropakoiilu käytetään paikoin hyvinkin harhaanjohtavasti ja epäjohdonmukaisesti, jopa täysin väärissä asiayhteyksissä. Tämä aiheuttaa luonnollisesti sekaannuksia ja väärinkäsityksiä. Asianlaita ei ole toivottava, mutta varsin ymmärrettävä, sillä terminologia ja sen käyttö ei ole täysin vakiintunutta edes virallisissa yhteyksissä. Väärinymmärryksiä voi erityisen helposti syntyä, mikäli veron torjuntaan liittyviä ilmiöitä ja termejä tarkastellaan useilla eri kielillä samanaikaisesti, sillä termien ymmärtämisessä ja tulkinnassa voi olla suuriakin eroja esimerkiksi vertailussa Suomen, Ruotsin ja Englannin osalta. (Knuutinen 2014b, 171–172; Knuutinen 2015, 11)

Median voima neljäntenä valtiomahtina nousee esiin veron torjuntaan liittyvässä uutisoinnissa. Lainsäätäjän hyväksymistä toimista saatetaan uutisoida mediassa negatiiviseen ja tuomitsevaan sävyyn, ja mikäli tämä jatkuu riittävän pitkään ja riittävän intensiivisesti, ei lainsäätäjä voi välttää paineelta muuttaa lainsäädäntöä vastaamaan yleisiä moraalikäsitteitä (Knuutinen 2015, 11). Yritysten ja varakkaiden henkilöiden kohdalla keskustelu sivuaa usein myös veroparatiiseja, joihin liittyvä toiminta on yleensä käytännössä joko hyväksyttävää verosuunnittelua tai rikosoikeudellisesta näkökulmasta rangaistavaa verovilppiä, mutta ei niinkään veron kiertämistä. (Knuutinen 2014b, 171–172)

2.3 Verosuunnittelu

Verosuunnittelulla tarkoitetaan verolainsäädännön puitteissa tapahtuvaa verotaakan minimointia (Knuutinen 2015, 5). Verosuunnittelu on täysin laillista ja monella tapaa

verottajan suosima ja kannustama toimintamalli. Verosuunnittelu ei ole oikeudellinen käsite, eikä sitä siksi ole tyhjentävästi määritelty. Verosuunnittelu usein hyödyntää jossain määrin lainsäädännön epäjohdonmukaisuuksia ja jännitteitä. Näiden olosuhteiden verosuunnitteluksi tulkittava hyödyntämisen voidaan kuitenkin katsoa olevan lainsäätäjän tarkoittamaa tai ainakin hyväksymää. (Knuutinen 2015, 11)

Yhteiskunnallisesta ja moraalaisesta näkökulmasta toimet eivät kuitenkaan aina näyttäytyä toivottavina ja hyväksyttävänä, vaan päinvastoin ne usein koetaan paheksuttavina (Weckström 2015a, 391). Käsiteseakaannukset ja käsitteiden epäyhtenäinen käyttäminen mediassa ja ammattimaisessa kirjallisuudessa ovat omiaan ylläpitämään negatiivisuuden verhoa verosuunnittelun yllä. Käytännössä verosuunnittelu ilmiönä tarkoittaa erilaisista toimintavaihtoehdoista toteutuvien veroseuraamusten selvittämistä ja analysoimista sekä tiedon saadun tiedon pitämistä osana päätöksenteossa (Weckström 2015a, 390). Näin ymmärrettynä verosuunnittelu on luonnollinen osa hyvin organisoitua liiketoimintaa, eikä välttämättä lainkaan moraalisesti arveluttavaa.

Verosuunnittelu ei yksiselitteisesti tarkoita vähäisimmän verotaakan valintaa, vaan veroseuraamusten huomioonottaminen osana liiketaloudellista päätöksentekoa pyrittäessä kokonaisuuden kannalta optimaaliseen lopputulokseen (Holkeri & Rajala 2015; Mamlgren 2015, 39). Toisin sanoen verovelvollinen voi erilaisia liiketaloudellisia toimenpiteitä ja olosuhteita valittaessa pitää verojen kokonaisuusmäärää yhtenä valintakriteerinä. Verohallinto (2012) kiteyttää verosuunnittelun seuraavasti:

”Verovelvollinen pyrkii minimoimaan veronsa verosuunnittelulla. Olosuhteet ja toimenpiteet valitaan sen mukaan, että lopputulos on optimaalinen sekä verojen määrän että muun kokonaisuuden kannalta. Verosuunnittelussa valitaan yleensä ne vaihtoehdot, joiden seuraamukset ovat verotuksessa ja oikeuskäytännössä yleensä hyväksytyt.”

Toteutettujen oikeustoimien taustalla täytyy kuitenkin aina olla aidot liiketaloudelliset motiivit, sillä oikeustoimien toteuttaminen puhtaasti veroetuihin pohjaavasti tulkitaan useimmiten veron kiertämiseksi. Verovelvollisella on kuitenkin kiistaton oikeus valita verotuksellisesti edullisin vaihtoehto, mikäli se on kokonaisuuden kannalta perusteltavissa (Holkeri & Rajala 2015, 47).

Käytännössä verosuunnittelun keinoin pyritään usein lykkäämään tulojen näyttämistä, mikä on lähinnä mahdollista vain pääomatulojen kohdalla. Yritysten poisto-oikeuksien nopeuttaminen ja yksityishenkilöiden eläkesäästäminen ovat esimerkkejä verosuunnittelun muodoista, joissa lykätystä tulojen näyttämisestä hyödytään. Se on

oleellinen osa yritysten ja varakkaiden yksityishenkilöiden taloudellista toiminta strategiaa. (Knuutinen 2012, 4; Verohallinto 2014; Holkeri & Rajala 2015, 47)

2.3.1 Aggressiivinen verosuunnittelu

Aggressiivinen verosuunnittelu on varsin ongelmallinen käsite, jonka taustalla olevalle ilmiölle ei ole olemassa tyhjentävää määritelmää. Kyseessä ei ole varsinainen oikeudellinen käsite, mutta se on varsin laajalti mediassa ja jopa virallisissa yhteyksissä, kuten Euroopan komissiossa, käytetty termi. Yleisimmin sillä viitataan jonkin tyyppiseen veron kiertämiseen, mutta joskus myös verosuunnitteluun (Knuutinen 2015, 5).

Aggressiivinen verosuunnittelu on jossain määrin ottanut sen aseman, jota veron kiertämisellä tarkoitetaan yleismerkityksessä (Knuutinen 2015, 9). Käsitettä aggressiivinen verosuunnittelu käytetään useimmiten puhuttaessa kansainvälisistä tilanteista, ei niinkään kansallisessa kontekstissa (Knuutinen 2015, 18). (Knuutinen 2015, 5; Weckström 2015a, 390; Malmgren 2015, 39)

Aggressiivisen verosuunnittelun käsitettä käytetään asiayhteydestä riippuen myös muissa merkityksessä, joten tarkkaan määritellystä ja vakiintuneesta käsitteestä ei voida puhua. Tästä syystä aggressiivista verosuunnittelua ei suoraan voi käyttää synonyyminä veronkierrolle taikka verosuunnittelulle. Useimmissa yhteyksissä käsitteen peruserkitys on kuitenkin sama: aggressiivinen verosuunnittelu toimii vastoin hyväksyttävää ja toivottua toimintatapaa tai ajatusta ja siksi mielletään paheksuttavaksi. Käsite sisältää kuitenkin sanan verosuunnittelu, joka tarkoittaa hyväksyttävää toimintaa. Aggressiivinen verosuunnittelu usein on toimia, jotka ovat verolain kirjaimen mukaisia, joskin sen tarkoituksen vastaista. Näin ollen aggressiivinen verosuunnittelu on lopultakin lähempänä veron kiertämistä, kuin verosuunnittelua. (Knuutinen 2015, 5; Weckström 2015a, 390; Malmgren 2015, 39)

2.4 Veron kiertäminen

Veron kiertämisellä, veronkierrolla tai veron välttämällä tarkoitetaan sellaisia verovelvollisen toimia, jotka eivät ole suoranaisesti lainvastaisia taikka rikosoikeudellisesti rangaistavia, mutta jotka ovat verolainsäädännön ration eli tarkoituksen vastaisia (Malmgren 2015, 39–40). Veronkiertoa ovat erilaiset toimenpiteet, joilla saavutetaan sellaisia vaikutuksia ja veroetuja, jotka ovat verovelvolliselle edullisempia kuin lainsäädäntö olisi tarkoittanut. Toisin sanoen veronkierrolla tavoitellaan lain tarkoitukselle vieraita veroetuja. Käytännössä nämä veroedut tarkoittavat esimerkiksi matalampaa verokantaa, verovähennysoikeutta tai veronmaksuvelvollisuuden lykkääntymistä

(Weckström 2015a, 398). Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD määrittelee veronkiertoa seuraavasti:

”Käsitettä on vaikea määritellä, mutta yleensä sillä (veronkierto) viitataan verovelvollisen toimiin tai järjestelyihin, joilla pyritään vähentämään verojen määrää, ja vaikka toimenpiteet olisivatkin mahdollisesti lainmukaisia, niiden voidaan katsoa olevan lain tarkoituksen vastaisia” (Knuutinen 2012, 5).

Veron kiertäminen on siis lain kiertämistä tavalla, jossa ei suoranaisesti toimita lain säännösten sanamuotojen vastaisesti, mutta lopputulos tekee lain tarkoituksen tyhjäksi. Toisin sanoen veron kiertämisessä on kyse lain tarkoituksen kiertämisestä, ei niinkään lakien ja säännösten kirjaimellisten tulkintojen vastaisista toimista (Knuutinen 2014b, 173). Usein kyse on verolainsäädännön kielelliseen muotoiluun liittyviä epäkohtien ja verojärjestelmän rakenteellisia heikkouksien hyväksikäytöstä. Tällöin erinäisten toimien ja olosuhteiden lopputulema on usein taloudellisen sisällön ja oikeudellisen muodon osalta ristiriitainen (Knuutinen 2014b, 173). Monessa tapauksessa veronkierrossa on kyse erinäisistä laillisista transaktioista, joilla ei ole varsinaista liiketaloudellista perustetta, vaan jotka on toimeenpantu yksinomaan verotaakan keventämiseksi. Tällaisia toimia nimitetään usein keinotekoisiksi. Epämieluisilta veroseuraamuksilta välttyminen liiketoimen pääasiallisena syynä ei ole hyväksyttävää (Verohallinto 2014). Tästä syystä veronkierto tarkoituksella tehdyt toimenpiteet toisinaan ”kuorutetaan” jollakin liiketaloudellisella yhtymäkohdalla, jotta veronkierto tarkoitus ei olisi ilmeinen ja jäisi huomaamatta, tai siihen puuttuminen olisi vaikeampaa (Knuutinen 2015, 7, 9). (Knuutinen 2012, 1, 4-6; Knuutinen 2014b, 172-173; Kosonen 2013, 384-385; Weckström 2015a, 394, 398)

Järjestelmän puutteita voidaan hyväksikäyttää esimerkiksi toteuttamalla sellaisia transaktioita, jotka vähentävät verotettavan tulon määrää tai pidättäytymällä transaktioista, jotka lisäävät sitä. Veron kiertämiseen liittyviä toimia ja transaktioita voidaan kuvailla keinotekoisiksi, mikäli niillä ei ole varsinaisia tai ainakaan riittäviä liiketoiminnallisia syitä ja perusteluja (Knuutinen 2014b, 173). Keinotekoisuutta luonnehditaan veronkiertoyhteydessä usein myös muilla termeillä, joista yleisimpiä ovat epäluonnollinen, luonnoton, tekemällä tehty, teennäinen tai epäaito (Weckström 2015a, 396). Juurikin transaktioiden keinotekoisuus on veron kierron ja verosuunnittelun välisen rajanvedon keskeisimpiä kriteerejä (Knuutinen 2014b, 172). Veron kiertämisen tarkoituksessa tehtyjen transaktioiden tarkoitus ja vaikutukset pyritään usein peittämään viranomaisilta, vaikka itse tekninen transaktio olisikin muodollisesti esitetty viranomaisille. Kokoavasti voidaankin todeta verovelvollisen veroa kiertäessään tavoittelevan aktiivisesti ja tietoisesti epäedullisen veronormin soveltamisesta vapautumista taikka edullisen veronormin myöntämistä. (Knuutinen 2012, 1, 4-6; Knuutinen 2014b, 172-173; Kosonen 2013, 384-385; Weckström 2015a, 394, 398)

Veron kiertämistä on lopultakin erittäin vaikea pukea kielelliseen asuun ja määritellä täydellisen tarkasti ja kaiken kattavasti, sillä sitä ilmenee hyvin kirjavissa tilanteissa. Ehkä juuri tästä syystä veron kiertämisen käsitettä ei ole määritelty Suomen voimassa olevassa verotussääntelyssä, eikä sitä ole oikeudellisesti sitovalla tavalla tarkoituksenmukaista määritelläkään (Weckström 2015a, 398). Sen sijaan veron kiertäminen määrittyy lähinnä Korkeimman Hallinto-oikeuden eli KHO:n oikeuskäytännön kautta (Weckström 2015a, 398). (Knuutinen 2012, 1, 4-6; Knuutinen 2014b, 172–173; Kosonen 2013, 384–385; Weckström 2015a, 394, 398)

2.4.1 Subjektiiivinen ja objektiivinen näkökulma

Tarkasteltaessa veronkiertoa teoreettisena ilmiönä ja pyritessä määrittelemään sitä käytännössä, nousee keskeiseen rooliin kysymys: edellyttääkö verovelvollisen toimen määrittäminen veron kieroksi tietoista ja subjektiivista veron kiertoon tähtäävää motiivia toiminnan taustalla, vai onko objektiivinen tulkinta verovelvollisen valitseman toimintamallin veron kierron merkistön täyttävistä elementeistä riittävä? Pohdinta veron kiertämisen subjektiivisesta ja objektiivisesta luonteesta on oleellinen, sillä verovelvollisen valitsemat toimintatavat voivat ilman veron kierron motiiviakin johtaa tilanteeseen, jossa vero-oikeudellisen normin sanamuodon ja sen taustalla olevan ration välillä ilmenee jännitteitä ja ristiriitoja. Toisaalta pelkkä veron kiertäminen subjektiivisena motiivina ei voi olla riittävä syy tuomita verovelvollisen toimintaa, mikäli kaikesta huolimatta mitään veroa ei ole todellisuudessa kierretty. Siksi verontoimittajan tai tuomioistuimen on aina kyettävä selkeästi näyttämään toteen, mitä veroa on kierretty ja toisaalta osoittamaan minkälaisella vaihtoehdoisella toimintamallilla verovelvollinen olisi saavuttanut samat liiketaloudelliset tavoitteet kuitenkin syyllistymättä veron kiertämiseen. Tarkoitusprien sisällyttäminen veron kierron tulkintatilanteeseen lisää määrittelymahdollisuuksien syvyyttä ja toisaalta tuo varsin konkreettisen ja yksiselitteisen näkökulman muutoin varsin abstraktiin, monimutkaiseen ja monivivahteiseen tulkintaympäristöön. Näin ollen motivaatiotekijän kokonaan poisjättäminen osana tulkintaa ei olisi verotuspäätöksen tekijää palveleva ratkaisu, vaan päinvastoin sen painoarvo lopullisessa ratkaisussa on väistämättä kriittinen. (Weckström 2015a, 393–394)

Motivaatiotekijän huomioiminen vaikuttaa oleellisesti myös oikeusturva-ajatteluun, sillä verovelvollisen tulee voida varmistua ryhtyessään verolainsäädännön sallimiin ja mahdollistamiin toimiin ilman verosta välttymisen motivaatiota, ettei toimia voida verottajan toimesta pitää veron kiertämisenä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vilpittömin mielin toimivan tulee saada nauttia mahdollisesti tiedostamattomasti saavuttamistaan veroeduista. Toimenpidettä ei siis voida tulkita veron kiertämiseksi ilman,

että sen taustalla on nimenomaisesti ollut motiivi kiertää veroa. Professori Tikan näkemys asiasta on hyvin samanlainen ja hän katsoo veronkierto normin soveltamisalaan kuuluvan ainoastaan sellaiset verovelvollisen toimet, joihin on ryhdytty mala fide, eli ainoastaan tai lähes ainoastaan veron kiertämisen tarkoituksessa ja täydessä ymmärryksessä toimien paheksuttavuudesta. (Weckström 2015a, 394)

Suuren ongelman muodostaa luotettava tapa varmistua verovelvollisen motiiveista, sillä vilpillisin mielin toiminut verovelvollinen ei läheskään aina ole valmis tunnustamaan epärehellisiä tarkoituseriään toimenpiteiden herätettyä verotuspäätöksen tekijän huomion. Subjektiiivista motiivia voi olla lähes mahdotonta todistaa, mikäli verovelvollinen väittää toimineensa vilpittömin mielin, ja sitäkin vaikeammin, mikäli valintojen tueksi on esittää edes jonkinlaiset liiketaloudelliset perustelut. Subjektiiivisen motiivin todistaminen osoittautuu erityisen vaikeaksi, mikäli osapuolena on suuri ja monimutkainen konserni, jolloin pelkkä veronkiertotarkoituksen paikantaminen voi olla hyvin työlästä (Weckström 2015a, 395).

Eräs lähestymistapa asiaan on Jaakko Voipion vuonna 1968 kehittämä subjektiiivisen motiivin arvioimistilanteeseen liittyvä teoria. Teorian lähtökohta on pohtia verovelvollisen toimintatapoja ja valintoja antaen niille eräänlaisen objektiivinen standardi: huolellisesti asioita arvosteleva mies (Voipio 1968, 284–285). Veron kiertämisen arviointitilanteessa verovelvollisen valitsemia toimintatapoja verrataan samassa liiketaloudellisessa tilanteessa ja samaa oikeustoimea tehdessään siihen, miten huolellisesti asioita arvosteleva mies olisi ymmärtänyt toimen tosiasiallisesti tarkoittavan. Mikäli verovelvollisen ja huolellisesti asioita arvostelevan miehen valitsemien toimintatapojen välillä on havaittavissa ristiriitaisuuksia, voisi teorian mukaan verotuspäätöksen tekijä menetellä verotuksessa toimen todellisen sisällön mukaisesti (Voipio 1968, 284–285). Nykyisen lainsäädännön ja oikeuskäytännön piirissä huolellisesti asioita arvostelevaa miestä ei kuitenkaan voida pitää objektiivisena tosiseikkana, vaikka jossain määrin samantyyllisiä elementtejä lainsäädännöstä löytyykin. (Weckström 2015a, 395)

Kaikesta huolimatta verottajan on kyettävä näyttämään subjektiiivinen veronkiertotarkoitus toteen. Subjektiiivisen motiivin todistamisen on ymmärrettävistä syistä varsin haasteellista ulkopuoliselle, mutta joitakin objektiivisesti arvioitavissa ja todennettavissa olevia seikkoja ja todisteita voidaan käyttää hyödyksi ratkaisua haettaessa. Tällaisia ovat esimerkiksi kokouspöytäkirjat, taustamuistiot ja matkustuspäiväkirjat sekä tilinpäätös asiakirjat (Weckström 2015a, 395; Holkeri & Rajala 2015, 48).

2.4.2 Veron kiertämisen tunnistaminen

Verosuunnittelun ja veronkierron välinen ero voi paikoitellen olla hyvin epäselvä ja tulkinnanvarainen, kuin veteen piirretty viiva. Veron kiertämiseksi tulkittavia toimenpiteitä ja transaktioita ei ole aihepiirin laajasta käsittelystä huolimatta pystytty yksiselitteisesti määrittelemään. Tästä huolimatta veron kiertämisen tunnistaminen edellyttää sitä, että päätöksentekijän on kyettävä oikeudellisessa arviointitilanteessa tietämään ja riittävän tarkasti määrittelemään, mitä veron kiertämisellä tarkoitetaan (Weckström 2015a, 398). Definiitiivisen määrittelyn puuttuminen onkin keskeisimpiä veronkierron estämiseen liittyviä ongelmia; yksiselitteisesti määriteltävissä oleva ja rajattava ilmiö voitaisiin estää helposti lainsäädännöllä. Toisaalta ongelmia tuottaa myös lakien ja säännösten sanamuodon ja ration väliset eroavaisuudet, jotka mahdollistavat verojärjestelmän hyväksikäyttämisen. Tilanteessa, jossa lain tarkoitus ja sanamuoto vastaisivat täysin toisiaan, ei verolakia olisi mahdollista kiertää (Knuutinen 2014, 173).

Veron kiertämisen tunnistamista helpottaa siihen oleellisesti liittyvien ja sille tyypillisten toimintatapojen ja tunnusmerkkien erittelyminen. 1) Veron kiertäminen pitää sisällään epäaidon taustamotiivin, eli toimeen on ryhdytty muista kuin selkeästi liiketaloudellisista syistä. 2) Toimien tavoitteet ja hyödynnetyt rakenteet pyritään salaamaan. 3) Lainsäädännön porsaanreikiä ja jännitteitä pyritään hyödyntämään, tai edullisia säännöksiä pyritään soveltamaan niiden tarkoitukselle vieraisissa tilanteissa. 4) Toimintamallin pääasiallisena tavoitteena on saavuttaa verohyöty, eikä sille ole esitettävissä muita riittäviä perusteluja. Tutkintatilanteessa päätöksentekijä käytännössä riisuu veroedun pois yhtälöstä ja tarkastelee, jääkö jäljelle riittäviä liiketaloudellisia perusteita tukemaan valittua toimintatapaa (Weckström 2015a, 397). 5) Toimintatapa on kokonaisuudessaan keinotekoinen eikä vastaa liiketaloudellisesta lähtökohdista toteutettua järjestelyä. Keinotekoisuusolettama on periaatteessa aina läsnä arvioitaessa veron kierroksi epäiltyjä toimia, sillä muussa tapauksessa toimia ei alkujaankaan olisi syytä kyseenalaistaa (Weckström 2015a, 397). Myös professori Tikka on päätenyt analyysissään hyvin vastaavaan elementtien ja tekijöiden listaukseen (Tikka 1972, 110).

Viimekädessä veron kiertämisen tunnistamisen on perustuttava aina käsillä olevan tilanteen asiantuntevalle kokonaisarviointille, eikä edellä mainittuja elementtejä tulisi tarkastella toisistaan erillisinä (Almendral 2005, 565). Päätöksentekijää velvoittaakin vahva kokonaistarkastelun ja kattavan ymmärtämisen vaatimus. Tämä tarkoittaa käytännössä, että päätöksentekijältä edellytetään vero-oikeuden ja oikeusnormien asiantuntemuksen lisäksi mittavaa ymmärrystä verovelvollisen harjoittamasta toiminnasta sekä tarkastellun järjestelyn suhteesta siihen. Päätöksentekijän asiantuntemusvaatimusta kuvastaa hyvin Weckströmin (2015a, 397) toteamus, että käytännön

päätöksentekotilanteissa vaikutelmaksi on paikoin muodostunut päätöksentekijän tietävän verovelvollisen toimista jopa enemmän kuin verovelvollinen itse. (Weckström 2015a, 395–396)

Perimmäiseltä ajatukseltaan rajanvetoa tehdessä pyritään selvittämään, mikä kulloinkin kyseessä olevassa tilanteessa on todellista ja vilpittöntä ja mikä sen sijaan keinotekoista ja vilpillistä (Weckström 2015a, 388). Käytännössä arviointitilanteessa tyypillisesti vertaillaan verovelvollisen toimenpiteiden muodon ja tosiasiallisen sisällön vastaavuutta (Weckström 2015a, 391). Muodon ja sisällön tarkasteluun on välttämätöntä yhdistää myös kyseessä olevien verovelvollisen toimien taloudellisen sisällön arviointi, sillä väite veron kiertämisestä pitää implisiittisesti sisällään myös olettamuksen samaisten toimien taloudellisen sisällön harhaanjohtavuudesta tai epätavallisuudesta. Viime kädessä väite veron kiertämisestä tarkoittaa, että verovelvollinen on kyseessä olevassa tilanteessa suorittanut sisällöllisesti jonkin muun toimenpiteen kuin alkujaan ilmoittamansa. Vertailun päämäärä on lopulta varmistua kulloinkin kyseessä olevan verovelvollisen toimen aidosta ja todellisesta sisällöstä, jonka perusteella tarkoituksenmukainen veroseuraamus voidaan määrittää. (Weckström 2015a, 392)

Arvioitaessa potentiaalisia veronkiertotilanteita päätöksentekijä käyttää työkaluna fiktiivistä vertailukohtaa verovelvollisen valitsemaalle toimintatavalle. Näin toimiessaan päätöksentekijä määrittelee vaihtoehtoisen, veronkiertoelementtejä vailla olevan toimintatavan käsillä olevaan tilanteeseen. Tällöin on huolellisesti varmistuttava, että valittu vaihtoehtoinen muoto soveltuu kaikilta osin yksityisoikeudelliseen- ja vero-oikeudelliseen kontekstiin sekä verovelvollisen valitseman toimintatavan liiketaloudellisten realiteettien piiriin (Weckström 2015a, 399). Luonnollisesti vertailukohta ei myöskään saa muodostua keinotekoiseksi, vaan sen on oltava aito ja verolain tarkoituksen mukainen. Ilman perusteltua vertailukohtaa päätöksentekijän on mahdotonta väittää verovelvollisen valitseman toimintatavan olleen keinotekoinen. Toisin sanoen, mikäli päätöksentekijä ei kykene keksimään verovelvollisen kyseenalaiselle toimintamallille aitoa ja lain ration mukaista vertailukohtaa, ei kyseistä toimintamallia voida pitää keinotekoisena ja siten veron kiertämiseksi tulkittavana. Ilman pätevää vertailukohtaa veroetu on siis nähtävä verojärjestelmän rakenteesta johtuvaksi, sillä tällöin järjestely näyttäytyy ainoana toimintavaihtoehtona kyseessä olevassa kontekstissa (Weckström 2015a, 399). Tämä luonnollisesti tarkoittaa sitä, että pelkkä päätöksentekijän järjestelyn ja muodon keinotekoiseksi toteaminen ei ole riittävää tuomitsemaan toimia veron kiertämiseksi. (Weckström 2015a, 393, 396–397)

Nykytilan puitteissa tuomioistuimet, KHO etunenässä, vetävät viimekädessä linjan verosuunnittelun ja veronkiertämisen välille. Päätöksenteko tilanteessa analyysin taustalle esitettävät kysymykset ovat Weckströmin mukaan seuraavat:

- A) Onko verovelvollisen valitsema toimintarakenne liiketaloudellisesti perusteltavissa? B) Onko valitulla rakennemallilla väitetysti tavoiteltu verohyöty tosiasiallisesti realisoitunut? (Weckström 2015a, 396)

3 Veron kiertäminen lainsäädännössä

Veron kiertämisen käsitettä ei ole verolainsäädännössä yksiselitteisesti määritelty, mutta veron kiertämiseen tyypillisesti liittyviä elementtejä avataan useissa laeissa (Weckström 2015a, 398). Näitten yhtymäkohtien tiedostaminen on oleellista veron kiertämiseen puuttumisen kannalta, sillä viime kädessä tuomioistuinten ja muitten viranomaisten on aina perustettava ratkaisunsa voimassaolevaan lakiin. Seuraavaksi on tarkasteltu keskeisimpiä veron kiertämiseen ja siihen puuttumiseen liittyviä lakeja.

3.1 Laki veromenettelystä

Laki verotusmenettelystä (VML) on tässä suhteessa selkeästi tärkein, ja sen 28 § erityisen oleellinen. VML 28 § muodostaa laveasti määritellyn yleislausekkeen, joka mahdollistaa veron kiertämiseen puuttumisen asettamatta sille tiukkoja rajoja. Osa merkittävistä veron kiertämiseen liittyvistä ilmiöistä on VML:ssä käsitelty myös omissa momenteissaan. (Knuutinen 2014b, 169; Verohallinto 2014; Holkeri & Rajala 2015, 47)

VML:n lisäksi useissa verosäädöksissä on myös omat veron kiertämistä koskevat säädöksensä. Näitä ovat muun muassa: Laki elinkeinotulojen verottamisesta 52 h §, Perintö ja lahjaverolaki 33 a §, Arvonlisäverolaki 181 §, Tullilaki 52 §, Valmisteverotuslaki 42 §, Autoverolaki 77 § ja Varainsiirtoverolaki 37 § ja Elinkeinoverolaki 18 § sekä jotkin direktiivit. Näitä lakeja ja direktiivejä ei kuitenkaan avata tarkemmin tässä tutkimuksessa. (Knuutinen 2014b, 169; Verohallinto 2014; Holkeri & Rajala 2015, 47)

3.1.1 VML 28 §, Yleislauseke

Veron kiertämiseen puuttumisen helpottamiseksi on Suomen verolainsäädännössä jo vuodesta 1923 saakka ollut käytössä yleislauseke. Yleislauseke koski alkujaan vain kunnallisverotusta, mutta on tähän päivään mennessä laajentunut koskemaan veromenettelyä kokonaisuudessaan (Knuutinen 2014b, 169). VML 28 §:n rajat ovat muodostuneet ajan saatossa oikeuskäytännön muovaamina, ja se pystyy joustavasti vastaamaan verotuksessa tapahtuviin muutoksiin ilman lainsäädännön muutoksia (Holkeri & Rajala 2015, 48). VML 28 §:n yleislausekkeen teho pohjautuu ”sisältö ennen muotoa”

periaatteelle, joka käytännössä mahdollistaa lain tarkoituksen mukaisen veroseuraamuksen asettamisen tilanteessa, jossa verovelvollinen on veron kierron menetelmillä tehnyt tyhjäksi verolain tarkoituksen, kuitenkin rikkomatta sen sanamuotoa (Verohallinto 2014, Weckström 2015, 385). VML 28 §:n sisältö on seuraavan muotoinen:

”Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta on verotusta toimitettaessa meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa. Jos kauppahinta, muu vastike tai suoritus aika on kauppa- tai muussa sopimuksessa määrätty taikka muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, voidaan verotettava tulo ja omaisuus arvioida.

Jos on ilmeistä, että verotusta toimitettaessa olisi meneteltävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, on verotusta toimitettaessa huolellisesti tutkittava kaikki seikat, jotka voivat vaikuttaa asian arvostelemiseen, sekä annettava verovelvolliselle tilaisuus esittää selvitys havaituista seikoista. Mikäli verovelvollinen ei tällöin esitä selvitystä siitä, että olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, taikka ettei toimenpiteeseen ole ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, verotusta toimitettaessa on meneteltävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.”

(Weckström 2015a, 385)

VML 28 §:n mahdollistama laaja tulkinnanvaraisuus verovelvollisten kyseenalaisiin oikeustoimiin on oleellisessa osassa veron kiertämiseen puuttumisessa. Tilanteissa, joissa liiketoimen oikeudellinen muoto ei vastaa asian varsinaista tarkoitusta, voidaan yleislausekkeen perusteella menetellä asiassa verottajan tarkoituksen mukaisen muodon mukaisesti. Yleislauseketta voidaan soveltaa, mikäli verovelvollinen ei onnistu selvittämään liiketoimien taustalla olevia riittäviä liiketaloudellisia perusteita. Sen sijaan verovelvollisen kyetessä todistamaan liiketaloudellisten motiivien olemassaolo, ei VML 28 § voida soveltaa (Holkeri & Rajala 2015, 49). Yleislausekkeen soveltaminen ei edellytä, että verolta vältytään kokonaan, vaan merkittävä veroetu ilman ilmeisiä liiketaloudellisia syitä on riittävä perusta selvityksen vaatimiselle (Verohallinto 2014). Yleislauseketta ei kuitenkaan voida käyttää heppoisin perustein, sillä väite vilpillisestä veromenettelystä nähdään radikaalina puuttumisen verovelvollisen oikeusturvan alaisiin oikeuksiin ja vapauksiin. VML 28 § soveltaminen edellyttääkin erityisen ilmeistä tilannetta, jossa verovelvollinen on ryhtynyt toimenpiteisiin kutakuinkin yksinomaan veron kiertämiseksi, ja kaikki yleislausekkeen soveltamedellytykset täyttyvät kiistatta ja todistettavasti (Weckström 2015a, 399).

Todistustaakka ensivaiheessa VML 28 § kohdalla on puhtaasti veron toimittajan eli veron saajan vastuulla, ja sitoo päätöksentekijää painavalla vastuu- ja huolellisuusvelvollisuudella. VML 28 §:n tiukka ja kiistaton käyttö on edellytys verovelvollisen oikeusturvalle ja oikeusmenettelyn ennustettavuudelle. Tästä syystä aineellisen totuuden selvittäminen ja aukoton ymmärtäminen ovat keskeisiä. Yleislausekkeen soveltamisedellytykseksi muodostuu myös konkreettinen näyttövelvollisuus siitä, mitä veroa on kierretty ja, että veroa on tosiasiasa kierretty (Weckström 2015a, 399). Näyttökynnyksen ylittyessä todistustaakka siirtyy verovelvolliselle ja tämän tulee puolestaan todistaa toimenpiteen sisältävän jonkin muun, kuin veron kiertoa tähtäävän motiivin. Mikäli päätös on lopulta verovelvollisen kannalta tuomitseva, tulee tuomion perustelujen olla äärimmäisen päteviä ja hyväksyttävää, sillä veron kiertämisen arviointitilanteet sisältävät lähes poikkeuksetta erityisen haasteellisia elementtejä. (Weckström 2015, 386, 399; Holkeri & Rajala 2015, 49)

3.1.2 VML 29 §, Peitelty osinko

Osingon tai osinkoa vastaavan etuuden peittely on eräs tapa kiertää veroa. Peitelty osinko tarkoittaa osakeyhtiön osakkaalleen tai tämän omaiselle suunnattua rahanarvoista etuutta, joka annetaan poikkeuksellisen hinnoittelun keinoin tai täysin vastikkeetta. Peitellyllä osingolla tarkoitetaan myös osakkeita hankkimalla tai lunastamalla, taikka osakepääomaa tai yrityksen rahastoja alentamalla jaettuja varoja, joiden avulla vältytään osingosta menevältä verolta kokonaan tai osittain. Mikäli verovelvollisen katsotaan syyllistyneen peiteltyyn osingon jakamiseen, muutetaan veroseuraamus lopulta vastaamaan sitä tasoa, joka olisi toteutunut lain tarkoituksen mukaisin osingonjakomenetelmin. (VML 1995)

3.1.3 VML 31 §, Siirtohinnoittelu

Siirtohinnoittelulla tarkoitetaan verovelvollisen ja tähän etuyhteydessä olevan tahon välisiä liiketoimia, joissa sovitut ehdot poikkeavat toisistaan riippumattomassa suhteessa olevien tahojen vastaavista, aikaansaaden veroetuja. Käytännössä tämä tarkoittaa poikkeuksellisten ehtojen johdosta veronalaisen tulon jäämistä pienemmäksi, tai vähennyskelpoisen tappion muodostumista suuremmaksi. Osapuolet muodostavat etuyhteyden, mikäli liiketoimen osapuolella on määräysvalta toiseen osapuoleen, tai toisaalta mikäli kolmannella osapuolella on suoraan, tai lähipiirinsä kanssa yhdessä määräysvalta molempiin osapuoliin. VML 31 §:ssa määritellään ytimekkäästi mitä tarkoittaa määräysvalta:

Osapuolella on määräysvalta toisessa osapuoleessa silloin, kun: 1) se välittömästi tai välillisesti omistaa yli puolet toisen osapuolen pääomasta; 2) sillä välittömästi tai välillisesti on yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä; 3) sillä välittömästi tai välillisesti on oikeus nimittää yli

puolet jäsenistä toisen yhteisön hallitukseen tai siihen verrattavaan toimielimeen tai toimielimeen, jolla on tämä oikeus; tai 4) sitä johdetaan yhteisesti toisen osapuolen kanssa tai se muutoin voi tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella.

Siirtohinnoittelua oikaistaessa lopullinen veroseuraamus määritetään sille tasolle, mille se olisi muodostunut ilman etuyhteyden omaavien osapuolten välisiä erityisiä ehtoja. Siirtohinnoittelu kulkee usein käsi kädessä peiteltyyn osingon kanssa ja molemmissa ilmiöissä voidaan havaita samankaltaisia piirteitä. (VML 1995)

3.2 Kansainvälinen toimintaympäristö

Verojärjestelmät ovat alkujaan rakennettu toimimaan loogisesti ja sujuvasti kansallisessa mittakaavassa. Eri valtiot ovat päätyneet erilaisiin ratkaisuihin, joiden toimivuus kansallisessa mittakaavassa on yleensä enemmän tai vähemmän hyvä. Kansalliset verojärjestelmät eivät lähtökohtaisesti ole yhteensopivia ja symmetrisiä, vaan päinvastoin monella tapaa yhteensopimattomia. Kansainvälisessä ympäristössä toimivat verovelvolliset joutuvatkin ottamaan tämän huomioon ja tahtomattaankin suunnittelemaan toimintaansa verosuunnittelun näkökulmasta (Knuutinen 2015, 18). (Knuutinen 2015, 11)

Kansainvälinen tulkintaympäristö laajentaa verovelvollisen toimiin mahdollisesti vaikuttavien seikkojen ja tahojen määrää tuomalla kansallisen verolainsäädännön rinnalle, EU-oikeuden ja verosopimukset. Veron kiertämistä on kansainvälisissä tilanteissa erityisen haasteellista tunnistaa, koska tällöin liityntäkohtia on useaan kansalliseen valtioon, joissa lainsäädäntö voi olla hyvinkin epäyhtenäistä (Weckström 2015b, 507). Kansainvälisessä toimintaympäristössä veron kiertämiseen liittyvien tapausten tulkitseminen on vielä ratkaisevasti haastavampaa kuin kansallisessa kontekstissa, sillä asiantuntevan ja perusteellisen kuvan saaminen kokonaisuudesta edellyttää huomattavasti laajempien normikontekstien selvittämistä (Weckström 2015b, 508). Normikontekstit on myös kyettävä asettamaan oikeaan hierarkkiseen suhteeseen. Esimerkiksi EU-oikeus ja verosopimukset ovat monessa tilanteessa painoarvoltaan merkittävämpiä kuin kansalliset lait normit ja siten ne voivat rajoittaa kansallisen verolainsäädännön toimeenpanoa (Valtiovarainministeriä 2016).

3.2.1 EU-lainsäädäntö

EU-oikeutta sovelletaan tilanteissa, joissa verovelvollisella on liityntäkohtia useisiin EU-valtioihin. Täysin jäsenvaltion sisäisiin tilanteisiin EU-oikeudella ei varsinaisesti ole vaikutusta. Suomi ja muut jäsenvaltiot joutuvat kuitenkin ottamaan omassa lainsäädännössään huomioon EU:n primäärioikeuden piiriin kuuluvat lait, direktiivit ja muut

pakottavat säädökset ja ohjeet (Holkeri & Rajala 2015, 46, 50). Tätä vaikutusta kutsutaan positiiviseksi integraatioksi. Tämän lisäksi EU vaikuttaa Suomen lainsäädäntöön myös niin sanotun negatiivisen integraation eli oikeuskäytännön kautta. (European Commission 2015; Holkeri & Rajala 2015, 46, 51–52)

Kansallinen lainsäädäntö ei saa tehdä tyhjäksi EU: sääntelyä tai perusvapauksia, tai olla ristiriidassa niiden kanssa (Holkeri & Rajala 2015; Knuutinen 2015, 14). EU:n vaikutukset veronkiertoon puuttumiseen kansallisella tasolla ovat moniulotteiset ja toisinaan jopa negatiiviset. EU:n kaikille jäsenmaildensa kansalaisille perussopimuksessa takaamat oikeudet kuten ihmisten, tavaroiden ja palveluiden sekä etenkin pääoman vapaa liikkuvuus avaavat yrityksille ja luonnollisille henkilöille uusia ulottuvuuksia ja keinoja niin verosuunnittelulle kuin veron kiertämiselle (Knuutinen 2015, 18). Edellä mainitut perusoikeudet ovat keskeinen osa koko EU:n luonnetta, mutta eivät ole täysin ehdottomia. Vapaata liikkuvuutta ja sijoittumisoikeutta voidaan rajoittaa julkisen vallankäytön, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tai kansanterveyden perusteella, sekä yleiseen etuun liittyvien erityisen painavien vaatimusten johdosta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan verotulojen vähenemistä ei ole laskettu syyksi perusvapauksien rajoittamiselle useita jäsenvaltioiden vetoamisista huolimatta. Näin ollen puhtaasti fiskaalista syyt eivät ole riittäviä perusoikeuksien rajoittamiseen, vaikka verovelvollinen selkeästi hyväksikäyttäisi niitä veroetujen tavoitteluun (Holkeri & Rajala 2015, 52). (European Commission 2015; Holkeri & Rajala 2015, 46, 51–52)

Veron kiertäminen nähdään EU-oikeudessa paheksuttavana ja ei-hyväksyttynä toimintana. Monissa tuloverotusta koskevissa direktiiveissä onkin otettu huomioon kansalliset tarpeet puuttua veron kiertämiseen myöntämällä oikeus evätä verovelvollisten oikeuksia ja direktiivietuja tilanteissa, joissa niitä pyritään hyväksikäyttämään veron kiertämisen tai verorikosten tarkoituksessa. Jäsenvaltioiden toimet veron kiertämisen estämiseksi voidaan katsoa olevan unionin lain ja oikeuskäytännön kanssa linjassa ja siten perusteltuja ja oikeutettuja. Myös oikeuskäytännön osalla on yleistä evätä oikeussubjektin yritykset vedota oikeusnormeihin vilpillisesti tai tarkoituksenvastaisesti. Objektivisesti arvioiden keinotekoisiksi havaituissa tilanteissa oikeuksia voidaan evätä, vaikka säännösten edellytykset muodollisesti täytyisivätkin. Näillä linjauksilla EU-oikeus pyrkii ehkäisemään perusoikeuksien väärinkäyttöä. Viime kädessä verovelvollinen voi vedota EU:n perusvapauksiin ja säännöksiin ainoastaan aidoissa ja vilpittömissä tilanteissa. Perusvapauksiin puuttuminen edellyttää kuitenkin kiistattomasti keinotekoista ja vilpillistä tilannetta, ja riittäviä perusteluita. (Holkeri & Rajala 2015, 54) (Knuutinen 2014b, 174; Knuutinen 2015, 14–15; Holkeri & Rajala 2015, 53)

EU-tuomioistuin on elin, joka valvoo EU-oikeuden ja perussopimusten toteutumista käytännössä. EU-tuomioistuin on käsitellyt useita tapauksia, joissa on arvioitu EU-oikeuden vaikutusta kansallisen tason veron kiertoön puuttumiseen. EU-tuomioistuin ei kuitenkaan ole käsitellyt ainuttakaan yleiseen veronkiertonormin, kuten suomen VML 28 §, soveltamisedellytykseen liittyvää tapausta (Holkeri & Rajala 2015, s. 50). EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan verovelvollisen toimien määrittäminen puhtaasti keinotekoisiksi edellyttää subjektiivista veroeduntavoittelun motiivia (Weckström 2015a, 396). (Holkeri & Rajala 2015, 50–51)

EU pyrkii jatkuvasti ehkäisemään veronkiertämistä ja verosopimusten väärinkäytöksiä parantamalla lainsäädäntöä ja lisäämällä jäsenmaiden välistä tiedonkulkua ja verosopimusten avoimuutta. Kaikkea ei kuitenkaan pyritä tekemään keskitetysti ja säännellysti keskushallinnosta käsin, vaan EU:n komissio on todennut jäsenvaltioiden verojärjestelmien epäjohtamismukaisuuksien poistamisen olevan keskeisessä osassa koko EU:n alueen ristiriitatilanteiden ratkaisemisessa (Holkeri & Rajala 2015, 52; Knuutinen 2015, 12). Vuoden 2015 keväällä komissio tiedotti massiivisesta työohjelmasta, jonka tavoitteena on puuttua yhtiöveron kiertämiseen ja vahingolliseen verokilpailuun EU-maiden välillä nostamalla verotuspäätösten läpinäkyvyyden ja tietojen jakamisen uudelle tasolle. Nykyisellään jäsenvaltioiden tiedonvaihto verotuspäätösten osalta on hyvin vähäistä ja satunnaista ja perustuu yksittäisen jäsenvaltion harkintaan. Työpaketin tärkeimpänä tavoitteena onkin tiedonvaihdamisen merkittävä tehostaminen ja automatisoiminen, jolloin jäsenmailla olisi aina käytettävissään ajankohtaiset tiedot kaikista rajat ylittävistä verotuspäätöksistä ja tarvittaessa mahdollisuus saada tarkempaa tietoa. (Juusela & Parkkola 2015, 337; European Commission 2015)

3.2.2 Verosopimukset

Verosopimukset ovat valtioiden välisiä tulo-, lahja- ja perintöverotukseen liittyviä sopimuksia, sekä tiedonvaihto- ja virka-apusopimuksia. Verosopimusten ensisijainen tarkoitus on kaksinkertaisen verotuksen poistaminen (Valtiovarainministeriö 2016). Kaksinkertaista verotusta syntyisi ilman verosopimuksia esimerkiksi käytössä olevien erilaisten verotusperiaatteiden johdosta. Toiset valtiot käyttävät verotuksessa lähdevaltioperiaatetta, jolloin verovelvollisten tuloa ja varallisuutta verotetaan vain valtion alueella olevasta lähteestä. Tämä järjestelmä on käytössä mm. Suomessa. Toinen vaihtoehto on asuinvaltioperiaate, jolloin luonnolliset- ja juridiset henkilöt ovat asuinvaltiossaan verovelvollisia tuloistaan ja varallisuudestaan riippumatta siitä, missä päin maailmaa ne ovat muodostuneet. Tämä järjestelmä on käytössä esimerkiksi Yhdysvalloissa. Näin ollen ilman verosopimuksia Yhdysvaltalainen Suomessa toimiva

yhtiö joutuisi kantamaan verot molempiin valtioihin. (Malmgren 2015, 38–39; Knuutinen 2015, 11)

Verosopimusten toissijainen tarkoitus on yksinkertaisen verotuksen toteuttaminen (Valtiovarainministeriö 2016). Tämä ei aina kuitenkaan toteudu, sillä asuin- ja lähdevaltioperiaatteiden erot yhdistettynä kansallisten verolakien eroavaisuuksiin voivat johtaa tilanteisiin, joissa jotakin tuloerää ei veroteta missään maassa (Malmgren 2015, 39). Tämä ilmiö tunnetaan kansainvälisenä vajaaverotuksena tai kansainvälisenä veroarbitraasina (Knuutinen 2015, 11). Periaatteen tasolla voidaan vetää johtopäätös, että kaksinkertainen verotus nähdään suurempana pahana, kuin yksinkertaisen verotuksen saavuttamisessa epäonnistuminen. Vajaaverotuksella on selkeitä negatiivisia vaikutuksia esimerkiksi kansallisen ja kansainvälisen veropohjan rapautumisen muodossa. Vajaaverotus myös häiritsee neutraalia kilpailutilannetta, sillä kansainvälisen toimintaympäristön hyödyntäminen veroarbitraasin tavoittelussa on käytännössä mahdollista vain suurille monikansallisille yrityksille. (Knuutinen 2015, 11–12, 14)

Molemmat verosopimusten perimmäiset tarkoitukset tähtäävät viimekädessä tavaroiden, palveluiden ja ihmisten vapaaseen ja kitkattomaan liikkumiseen sopimusvaltioiden välillä (Weckström 2015b, 510). Käytännössä verosopimusten avulla jaetaan verotusoikeutta osapuolien kesken usein siten, että samaa tuloa ei veroteta molempien osapuolien hallintoalueella täysimittaisesti, vaan sopimuksen mukaan kokonaisverotaakka jakaen. Tietojenvaihtosopimukset tähtäävät riittävän tiedon saantiin, jotta verottaja pystyy oikeiden tietojen varassa määrittelemään kansallisen verotaakan. (Valtiovarainministeriö 2016; Weckström 2015b, 507).

Weckströmin (2015b, 510) mukaan ”verosopimusten ja veron kiertämisen välinen tarkastelusuhde on kaksitasoinen.” Ensin voidaan erottaa sisäinen näkökulma, joka tarkoittaa itse verosopimuksen ja sen määräyksien ja ehtojen suhdetta veron kiertämisen tulkintaan ja siihen puuttumiseen. Verosopimusten ja veron kiertämisen Verosopimusten sisään on pyritty rakentamaan veron kiertämistä torjuvia mekanismeja, jotka mahdollistavat ongelmatilanteisiin puuttumisen. OECD on luonut malliverosopimuksen, jossa periaatteena on VML 28 §:sta tuttu ”sisältö ennen muotoa”. Käytännössä tämä tarkoittaa, että mikäli verovelvollisen verosopimuksen soveltamista edellyttävien toimien yhtenä pääasiallisena tarkoituksena ovat verotukselliset hyödyt, ja toimia voidaan pitää luonteeltaan verosopimuksen tarkoituksen vastaisina, voidaan toimia pitää veronkiertämisenä. Kahden eri valtion välisten verojärjestelmien epäsymmetrisistä sisällöistä muodostuvaa verohyötyä ei kuitenkaan voida tulkita veron kiertämiseksi. (Weckström 2015b, 510–512).

Huomionarvoista on, että verosopimusten kohdalla veroetumotiiviin liittyvä soveltamiskynnys on huomattavasti matalampi kuin Suomen kansallisessa kontekstissa. Verosopimusten yhteydessä soveltamiskynnys ylittyy, jos yksi pääasiallisista motiiveista on veroetu, kun kansallisella tasolla sen tulee olla kutakuinkin ainoa motiivi. Matala soveltamiskynnys ei kuitenkaan ole välttämättä hyvä asia, ja sen voidaan katsoa jopa toimivan verosopimusten perusluonteen vastaisesti, sillä verosopimusten tarkoitus on kannustaa verovelvollisia toimimaan kansainvälisesti. Mikäli kuitenkin verovelvollisen liiketaloudellisesti perusteltavissa olevat toimet määritetään veron kiertämiseksi ohessa muodostuvan verohyödyn johdosta, ilmenee verosopimusten kohdalla tarkoituksen ja lopputuloksen välillä selkeä epäkohta. (Weckström 2015b, 508–509)

Toinen näkökulma verosopimusten ja veron kiertämisen välillä on ulkoinen katsantokanta, jossa on kyse sopimusvaltioiden sisäisten veron kiertoon liittyvän lainsäädännön ja normien mahdollisuuksista puuttua ja vaikuttaa tilanteisiin, joissa verosopimuksia sovelletaan. OECD puoltaa kansallisen lainsäädännön ja normien puuttumista veron kiertämiseen verosopimusten soveltamistilanteissa tietyn edellytyksin. Todistustaakka on näissä tilanteissa erityisen raskas. (Weckström 2015b, 510–511)

Veron kiertämisen tunnistamiseen verosopimusten soveltamistilanteissa yhdistyy tavallisesti seuraavat ilmiöt: verosopimuskeinottelu (treaty shopping), artiklakeinottelu (rule shopping) ja väliyhtiöiden hyödyntäminen (conduit company). Verosopimuskeinottelu liittyy monikansallisiin toimintaympäristöihin ja tarkoittaa verovelvollisen toimia, joilla pyritään saavuttamaan edullisimman verosopimuksen soveltuminen kaikkien mahdollisten sovellettavissa olevien verosopimusten joukosta. Artikkelikeinottelussa on kyse eri tulolajien keinottelusta verosopimusosapuolten välillä. Esimerkiksi lähdevaltiosta saapuva osinkotulo voidaan pyrkiä verosopimuksen avulla muuntamaan korkotuloksi kohdevaltiossa. Väliyhtiöiden hyödyntämisessä on kyse veronkiertotarkoitusta varten kolmanteen valtioon sijoitetusta väliyhtiöstä, jonka kautta rahavirta kanavoidaan lähdevaltiosta lopulliselle vastaanottajalle. Käytännössä tällöin voidaan hyödyntää kolmannen valtion verosopimuksia, jotka mahdollistavat verohyötyjen saavuttamisen. Väliyhtiömenettely on läheistä sukua verosopimuskeinottelulle. (Weckström 2015b, 512–513)

Kaikkia edellä mainittuja ilmiöitä yhdistää järjestelyjen keinotekoisuus ja veron kiertämiseen tähtäävät motiivit järjestelyjen taustalla. Mikäli verovelvollisella on kuitenkin esittää vedenpitäviä todisteita liiketaloudellisten syiden olemassaolosta vastaavissa tilanteissa, tulevat toimet hyväksyä ja verohyödyt nähdä verosopimuksen tarkoituksenmukaisina. (Weckström 2015b, 512–513)

Verosopimusten kohdalla, aivan kuin kansallisessa veronkiertoon puuttumisessakin lopulliseen ratkaisuun päätyminen edellyttää vastaavanlaista toimien ja faktojen perinpohjaista selvittämistä ja yhteistyötä verovelvollisen kanssa. Verovelvollisella tulee olla tilaisuus selittää toimiansa taustoja ja puolustaa itseään veronkiertosyytösten edessä. Päätöksentekijällä on myös oltava sovellettavaksi esitettävän normin edellytyksistä ja sisällöstä on perusteellinen ja ammattimainen ymmärrys. Verosopimusten kansainvälisessä toimintaympäristössä tämä asettaa äärimmäisen vaativat asiantuntemusvaatimukset. Sovellettavan normin soveltamiskynnys on lopulta ylityttävä sekä verosopimuksien, että kansallisen lainsäädännön osalta. Viimekädessä verosopimusten tulkintatilanteissa verovelvollisen toimien määrittelemisen veron kiertämiseksi on hankalaa sekä poikkeuksellista, ja mahdollista vain räikeän epäaitojen olosuhteiden vallitessa. (Weckström 2015b, 516–517)

3.2.3 Veroparatiisit

Veroparatiiseista puhuttaessa tavallisesti tarkoitetaan valtioita tai alueita, jotka lainsäädännöllään mahdollistavat toisten valtioiden verovelvollisten verotaakan vähentämisen tai kokonaan välttämisen. Veroparatiiseille ei ole olemassa yksiselitteistä konsensuksen saavuttanutta määritelmää, joten eri tahot voivat määritellä veroparatiisit hiukan eri tavoin. Veroparatiiseja luonnehdittaessa tietyt pääpointit kuitenkin toistuvat useissa määritelmässä: 1) matala tai olematon verokanta, 2) tiedonvaihdon puutteellisuus, toisin sanoen korkea pankkisalaisuus, 3) kansainvälisten verotustietojen vaihtamiseen liittyvien sopimusten puute, 4) mahdollisuus perustaa yrityksiä ilman vaatimusta konkreettisesta läsnäolosta tai liiketoiminnasta kyseessä olevan veroparatiisin alueella, 5) läpinäkyvyyden ja sääntelyn puute.

Veroparatiisi on terminä suppea eikä kuvaa ilmiön moniulotteisuutta, sillä veroparatiiseissa sääntelyn ulottumattomissa ovat veronkierron lisäksi yhtiö- ja kilpailuoikeudelliset seikat, kirjanpito, pankkitoiminta sekä rikos- prosessioikeus. Veroparatiiseista voidaankin käyttää myös kattavampaa termiä salainen lainkäyttöalue, joka tulee englannin kielen termistä *secrecy jurisdiction*. Useat kansainväliset tahot, kuten OECD ja EU-komissio pitävät listaa veroparatiiseiksi luokitelluista valtioista ja alueista (HS 2015). Ei-veroparatiisivaltiot eivät tee veroparatiisien kanssa verosopimuksia (Malmgren 2015, 42). Tällä pyritään estämään ja vaikeuttamaan veroparatiisikeinottelua. (Kosonen 2013, 383; Verohallinto 2013)

Veroparatiiseihin tai niiden kautta sijoittaminen ei yksiselitteisesti ole laitonta, vaikka se usein kyseenalaiseksi ja vastuuttomaksi mielletäänkin. Lainvastaista on ilmoittamisvelvollisiksi määriteltyjen tietojen ja tulojen salaaminen veroparatiisia

hyödyntäen. Veroparatiiseja hyödyntävät niin yritykset ja yhteisöt, luonnolliset henkilöt kuin jotkin valtiotkin, kutkin omin keinoin. Suuret monikansalliset yritykset ovat kenties kaikkein näkyvimpiä ja spekuloiduimpia veroparatiisien hyödyntäjiä. Nämä yritykset ohjaavat tavallisesti periaatteessa täysin lainmukaisin keinoin tuloja veroparatiiseihin alentaen kokonaisverorasitustaan. Toiminta on juridisesta näkökulmasta yleensä sallittua verosuunnittelua, aggressiivista verosuunnittelua tai veron kiertämistä, mutta vain poikkeuksellisesti laitonta ja rikollista. Yksityishenkilöiden kohdalla tilanne on hyvin erilainen. Yksityishenkilöt hakevat veroparatiiseilta tavallisesti juuri tietojen ja tulojen piilottamismahdollisuutta, mikä on rikollista menettelyä, useimmiten lakiteknisesti verovilppiä. Näin ollen veroparatiiseilla on yhtymäkohtia niin verosuunnitteluun, veron kiertämiseen kuin verorikoksiinkin. (Knuutinen 2014b, 171–172)

Veroparatiiseja ei tässä opinnäytteessä käsitellä syvällisemmin aiheen rajauksellisista syistä, sillä verosuunnittelun ja veron kiertämisen rajanvetoa voisi tutkia veroparatiisien näkökulmasta kokonaisen opinnäytteen verran.

3.2.4 Veropakoilu

Veropakoilulla tarkoitetaan verotettavien tulojen realisoimista tai vero-objektien siirtämistä lievemmin verotettavalle alueelle. Esimerkiksi tapa pakoilla Suomen veroja veropakoilun keinoin on muuttaa pois Suomesta ja realisoida omaisuus tämän jälkeen. Veropako voidaan lukea kuuluvaksi verosuunnittelun, veronkiertämisen tai verorikosten piiriin riippuen tapauskohtaisista seikoista. Veropakoilun laittomaksi toteaminen on kuitenkin erittäin ongelmallista, eikä siitä ole tiettävästi ennakkotapauksia oikeuskäytännössä. Teoriassa kuitenkin lyhytkestoinen ulkomailla asuminen, jonka aikana omaisuutta realisoidaan, ja jota seuraa paluumuutto ilman selkeitä työhön, perheeseen tai muuhun vastaavaan liittyvää syytä, voitaisiin luultavasti pitää luovutusvoittoverotuksen kannalta veron kiertämisenä. (Knuutinen 2012, 6)

3.3 Vero-oikeuden ennustettavuus ja oikeusvarmuus

Hyvässä ja tasavertaisessa verojärjestelmässä vakiintuneita ominaisuuksia ovat korkea oikeusvarmuus, looginen ennustettavuus sekä tasavertainen ja asiantunteva päätöksenteko. Nämä asiat nousevat helposti esiin veron kiertämiseen liittyvässä oikeuskäytännössä ja päätöksenteossa. Veron kiertoon liittyvissä jutuissa hallintoviranomaisten ja tuomioistuinten soveltaman veronkiertonormin on tarkan määritelmän puutteessakin perustuttava voimassaolevaan lainsäädäntöön (Weckström 2015a, 398). Tämä on vallan kolmijako-opin ja oikeusvarmuuden kannalta äärimmäisen oleellista. Kaikissa tilanteissa sovellettu veronkiertonormi on perusteltava oikeudellisesti

pätevällä tavalla, sillä puutteellisuus asiassa aiheuttaa ei toivottua epävarmuutta oikeussuojan sisällön suhteen. Näin ollen päätöksentekijän asiantuntemuksen ja ymmärryksen merkitys korostuu. (Weckström 2015a, 398)

Ennustettavuus edellyttää sitä, että sekä verovelvollisen että verotuspäätöksentekijän kannalta on oleellista kyetä ennakoimaan ja varmistumaan siitä, milloin verotuksessa siirrytään sallittujen toimenpiteiden alta veronkiertämisen puolella (Weckström 2015a, 391). Tämä on ongelmallista etenkin VML 28 § kaltaisen laajan tulkintavaran yleissäännöksen osalla, sillä verovelvollisen tulisi tuntea oikeuskäytäntö läpikotaisin kyetäkseen luotettavasti arvioimaan toimiensa lainmukaisuutta (Holkeri & Rajala 2015, 48). Oikeuskäytännön tunteminenkaan ei auta uudessa tilanteessa, josta ei ole oikeuskäytäntöä tai ennakkotapausta (Holkeri & Rajala 2015, 48). Viime kädessä laki ja sen tulkinta on aina tasapainoilua lain kirjaimen ja tarkoituksen, muodollisten ja sisällöllisten seikkojen, sekä oikeusvarmuuden ja oikeudenmukaisuuden välillä (Knuutinen 2015, 6). (Weckström 2015a, 398)

4 Esimerkkitapausten analyysi

Tässä osiossa pyritään selvittämään verosuunnittelun ja veron kiertämisen rajaa oikeuskäytännössä analysoimalla Korkeimman hallinto-oikeuden tapauksia.

Oikeustapauksia on pyritty valitsemaan erilaisista tilanteista, jotta ilmiön käytännön muodoista saisi kattavan kuvan. Analysoitaviksi oikeustapauksiksi ei ole edes harkittu yli kymmenen vuoden takaisia tapauksia mahdollisimman ajankohtaisen tilannekatsauksen saavuttamiseksi.

KHO on viimekädessä se instituutio, joka ohjeistuksillaan ja ennakkotapausten ratkaisuilla toimii suunnan näyttäjänä suomalaisessa oikeuskäytännössä. Kiistatilanteissa KHO on viimeinen taho, johon turvaudutaan ja sen päätökset voivat kumota kaikkien muiden viranomaisten ja oikeusasteiden päätökset. Tästä syystä KHO:n tapausten analysoiminen on mielekkäintä tutkimuksen kannalta.

4.1 Peitelty osinko

Seuraavassa oikeustapauksessa on käsitelty kahta saman suomalaisemoisen konsernin sisäistä alihintaan toteutettua osakekauppaa. Ensimmäisessä kaupassa suomalainen emoyhtiö vastaanottaa alihintaisia osakkeita ulkomaiselta tytäryhtiöltä, ja toisessa kaupassa suomalainen tytäryhtiö myy niin ikään alihintaisia osakkeita ulkomaiselle tytäryhtiölle. Molemmissa tapauksissa VML 29§ ja 31§ olivat ratkaisun kannalta pääosassa.

Konserni oli hakenut molempiin kauppoihin liittyen ennakkoratkaisua keskusverolautakunnalta. Molemmissa tapauksissa keskusverolautakunta antoi ennakkoratkaisun, jonka mukaan VML 28§ ja 31§ nojalla kauppaa ei nähtäisi peiteltyinä osinkona, taikka siirtohinnoitteluoikaisua vaativana. Veroasiamies kuitenkin valitti keskusverolautakunnan ennakkoratkaisusta, joka lopulta johti asian käsittelyyn KHO:ssa. Molemmissa tapauksissa KHO:n päätös oli lopulta veroasiamiehin valituksen kumoava ja konsernin kannalta vapauttava. KHO:n keskeisimmät perustelut olivat, että kummassakaan tapauksessa alihintaan toteutettu osakekauppa ei vaikuta markkinahintaan toteutetusta kaupasta eriävällä tavalla suomalaisten osapuolten verotettavan tulon määrään sitä pienentävästi, tai syntyneen vähennyskelpoisen tappion määrään sitä suurentavasti. Toinen ratkaiseva perustelu koskien niin ikään molempia osakekauppoja oli elinkeinoverolain 6§ pohjaava linjaus, jonka mukaan kyseessä olevia osakkeita voidaan pitää verovapaasti luovutettavina konsernietuyhteyden omaavien yhtiöiden välillä. Näin ollen kauppahinta ei tässä tilanteessa ole merkityksellinen muuttuja.

2.7.2009/1702 KHO:2009:70

Verotusmenettelystä annetun lain 31 §:ää ei sovellettu A Oyj:n verotuksessa sen saadessa alihintaan osakkeita samaan konserniin kuuluvalta ruotsalaiselta yhtiöltä. A Oyj:n saaman edun osalta kysymys oli tilanteesta, johon verotusmenettelystä annetun lain 29 § sanamuotonsa perusteella sinänsä soveltuu. Koska järjestelyn ei voitu katsoa tapahtuneen hakemuksessa ilmenneiden tietojen perusteella osingosta menevän veron välttämiseksi, A Oyj:n saamaa etua ei ollut perusteltua lukea yhtiön tuloksi verotusmenettelystä annetun lain 29 §:ssä tarkoitettuna peiteltynä osinkona.

A Oyj:n suomalainen tytäryhtiö luovutti alihintaan ulkomaisen samaan konserniin kuuluvan yhtiön osakkeet konserniin kuuluvalle toiselle yhtiölle. Koska luovutettuja osakkeita voitiin hakemuksen olosuhteissa pitää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 b §:ssä tarkoitettulla tavalla verovapaasti luovutettavina osakkeina, luovuttavan yhtiön verotettava tulo ei jäänyt pienemmäksi tai tappio muodostunut suuremmaksi kuin se olisi muodostunut käypää hintaa käytettäessä. Näissä olosuhteissa verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n säännös ei tullut tytäryhtiön verotuksessa sovellettavaksi. Tytäryhtiön tuloon ei tullut tehdä lisäystä myöskään verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n nojalla.

Edellä kuvatun oikeustapauksen lähtökohdat ja toimintamallit ovat varsin vaikeaselkoisia ja haastavia, etenkin kokemattoman tulkitsijan näkökulmasta. Asianomainen konserni on monikansallinen ja rakenteeltaan monimutkainen, joka vaikeuttaa tulkintaa. Lopulta KHO:n päätös olla tulkitsematta kumpaakaan kyseessä ollutta toimintamallia veron kiertämiseksi kuitenkin kiteytyy varsin yksiselitteisesti siihen faktaan, että veroa tai mitään lakia ei suoritetuilla transaktioilla kierretty. Tämä on selkeästi linjassa teoriaosuudessa selvitettyyn vaatimukseen konkreettisen verohyödyn todistamisesta, jotta toimet voitaisiin tuomita veron kiertona. Näin ollen vaikka toimissa olisi havaittavissa veron kiertämiseen liittyviä elementtejä, on suomalaisten yhtiöiden osalta tuomion langettaminen mahdotonta verohyödyn konkretisoitumisen puuttuessa.

KHO:n ratkaisu otti kantaa kuitenkin vain suomalaisten yhtiöiden osalta. Alihintaan toteutetuissa osakekaupoissa rahanarvoista hyötyä kiistatta siirtyy vastaanottavalle yhtiölle. Näin ollen tulkinta voi hyvinkin olla täysin eri transaktion toisessa päässä ulkomaalaisten tytäryhtiöiden osalta. Ulkomaalaisten tyttärien kohtalo ei kuitenkaan käy ilmi oikeustapauksen kontekstista, ja toisaalta sillä ei olisi merkitystään suomalaisten yhtiöiden kannalta. Tämä siitä johtuen että, vaikka transaktiot toisessa päässä tulkittaisiin veron kiertämiseksi, ei vaikutuksia kohdistuisi suomalaisiin yhtiöihin kaksinkertaisen verotuksen välttämiseen tähtäävien verosopimusten johdosta.

Eräs huomionarvoinen seikka tapauksessa on eri viranomaistahojen välisten tulkintojen ristiriitaisuus. Puoltavasta ennakkoratkaisusta huolimatta asia eteni lopulta KHO:een saakka, mikä on lainsäädännön ennakoitavuuden ja verovelvollisten oikeusturvan kannalta negatiivinen asia. Tämä tuo hyvin esille veron kiertämiseen liittyvien tilanteiden äärimmäisen haasteellisuuden ja tulkinnanvaraisuuden.

4.2 Ansiotuloa vai pääomatuloa?

Seuraavassa oikeustapauksessa henkilö N ja viisi muuta A Oyj:n johtoon kuuluvaa henkilöä perustivat B Oy:n, joka toimii holdingyhtiönä osalle A Oyj:n osakekannasta. A Oy:n osakkeiden hankinta toteutettiin osittain N:n ja muiden perustajien pääomasijoituksilla, mutta suurimmaksi osaksi A Oyj:n tähän tarkoitukseen myöntämällä lainalla. Edellä mainittu toimintamalli, jossa yhtiö myöntää lainaa ulkopuoliselle omien osakkeiden hankintaa varten, on lähtökohtaisesti osakeyhtiölain 13 luvun 10§ 1 momentin vastainen. Tässä tilanteessa se on kuitenkin sallittua, sillä poikkeuksen lakiin muodostavat samaisen lain 2 momentin mukaan tilanteet, joissa osakkeita hankitaan yhtiön tai sen lähipiiriin kuuluvan yhtiön työntekijöille.

Koko järjestelyn perimmäisenä tarkoituksena oli toimia kannustimena N:lle ja muille A Oyj:n johtoon kuuluville hyötymällä A Oyj:n osakkeen arvonnoususta. Hyöty oli tarkoitus realisoida, joko tietyn edellytyksin nostamalla osinkoa B Oy:stä, määrätyn ajan kuluttua sulauttamalla B Oy A Oyj:n tai määrätyn ajan kuluttua purkamalla B Oy. Erityyppiset arvonnousuun pohjaavat johdon kannustinjärjestelmät ovat hyvin tavallisia, mutta oheisessa tapauksessa järjestely oli tehty poikkeuksellisen monimutkaisesti ulkoisen holdingyhtiön kautta. Valitun toimintamallin tarkoitus oli saattaa kannustinjärjestelmän kautta saadut tulot pääomatuloksi, vaikka tavallisesti johdon kannustintulot ovat ansiotuloa.

B Oy ja N hakivat keskusverolautakunnalta ennakkoratkaisuja kolmeen eri tilanteeseen, joissa viimekädessä oli kyse seuraavista asioista: 1. Mikäli N saa B Oy:stä osinkoa, verotetaanko sitä pääomatulona? 2. Mikäli B Oy määrätyn ajan kuluttua sulautuu A Oyj:n tai purkautuu, verotetaanko järjestelystä saatua tuloa N:n osalta pääomatulona? 3. Mikäli N myöhemmin luovuttaa sulautumisessa saamiaan A Oyj:n osakkeita, onko saatu voitto hänelle pääomatuloa? Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisut olivat kaikkien kohtien osalta myönteisiä. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö kuitenkin valitti ennakkoratkaisuista ja tämä johti asian käsittelyyn KHO:ssa.

KHO lopulta kumosi keskusverolautakunnan ratkaisut kaikkien kolmen tapauksen osalta siinä määrin kun ne koskettivat N:ää. KHO:n näkemys oli, että kaikissa tapauksissa N saamaa tuloa käsiteltäisiin pääomatulon sijaan ansiotulona. Päätöksessä sovellettiin VML 28§:aa ja perusteltiin valitun toimintamallin olevan keinotekoinen sekä lopputuloksen lain tarkoituksen vastainen.

N oli eräiden muiden A Oyj:n johtoon kuuluvien henkilöiden kanssa perustanut B Oy:n, jonka koko osakekannan he omistivat. B Oy oli hankkinut A Oyj:n osakkeita, joiden hankinta oli rahoitettu noin yhden viidesosan osuudelta B Oy:n osakepääomalla ja muutoin sen A Oyj:ltä näiden osakkeiden hankintaa varten saamalla lainalla. Lainan vakuutena olivat sillä hankitut A Oyj:n osakkeet ja lainan ehdot sisälsivät muun muassa mahdollisuuden lisätä lainan korko sen pääomaan, mikäli B Oy ei pystynyt maksamaan korkoa sekä mahdollisuuden lykätä lainan takaisinmaksua, mikäli järjestelyn purkamista lykätään osakassopimuksen perusteella. Osakassopimuksen osapuolina olivat B Oy:n osakkeenomistajat ja A Oyj. Osakassopimuksen mukaan B Oy:llä ei ollut muuta toimintaa kuin A Oyj:n osakkeiden omistaminen B Oy:n osakkeenomistajien puolesta. Osakassopimuksessa oli sovittu muun ohessa järjestelyyn osallistuneen henkilön ja A Oyj:n välisen työsuhteen päättymisen vaikutuksesta sekä B Oy:n osakkeisiin ja sen omistamiin A Oyj:n osakkeisiin sovellettavista panttaus- ja luovutusrajoituksista. Osakassopimuksessa oli myös sovittu, että osakassopimuksen tarkoittama A Oyj:n osakkeiden omistusta koskeva järjestely puretaan tietyn ajankohdan jälkeen A Oyj:n hallituksen ja B Oy:n osakkeenomistajien 2/3:n päätöksellä siten, että järjestelyn mahdollinen tuotto maksetaan B Oy:n osakkeenomistajille A Oyj:n osakkeina ensisijaisesti siten, että B Oy sulautuu A Oyj:öön osakeyhtiölain mukaisesti. Järjestely voitiin purkaa myös siten, että B Oy myy omistamiaan A Oyj:n osakkeita joko A Oyj:lle tai kolmannelle ja maksaa näin saamallaan varoilla A Oyj:ltä saamansa lainan takaisin, minkä jälkeen B Oy puretaan siten, että sen osakkeenomistajat saavat jako-osuutena A Oyj:n osakkeita. Järjestelyn purkamisessa voitiin käyttää myös muita keinoja. Osakassopimuksessa oli sovittu järjestelyn purkamisen lykkäämisestä siinä tapauksessa, että A Oyj:n osakkeiden kurssi purkamiseen suunniteltuna ajankohtana alitti järjestelmään hankittujen A Oyj:n osakkeiden keskihinnan.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kysymyksessä olevaa järjestelyä, kun otettiin huomioon järjestely kokonaisuutena, oli arvioitava veronkiertosäännösten perusteella. Tämä merkitsi sitä, että N:n järjestelystä saamaa tuloa voitiin tietyin rajoituksin pitää työsuhteen perusteella saatuna ansiotulona.

Kyseinen tapaus on hyvä esimerkki epätavallisen ja keinotekoisien toimintamallin käyttämisestä veron kiertotarkoituksessa. Kuten aikaisemmin mainittiin, johdon kannustinjärjestelmät ovat varsin yleisiä eivätkä periaatteessa lain vastaisia, mutta tässä tapauksessa kannustinjärjestelmä oli rakennettu varta vasten epätavalliseksi ja erityisen monimutkaiseksi käyttämällä hyödyksi tarkoitusta varten perustettua holdingyhtiötä. Tarkoituksena oli näin naamioida tyypillisesti ansiotulona verotettava tulo kevyemmin verotettavaksi pääomatuloksi. Toimintamallin keinotekoisuus ja epätavallisuus kuitenkin ovat vahvasti veron kiertämiseen yhdistettäviä tekijöitä, ja tämän KHO:n tuomarit myös huomasivat. Perusteluissaan KHO ei varsinaisesti esittänyt kyseessä olleelle toimintamallille vaihtoehtoisia ratkaisua, vaan perusti ratkaisun yleiseen käytäntöön, jonka mukaan johdon kannustinpalkkioita verotetaan ansiotulona.

Huomionarvoista asiassa on ristiriidat eri viranomaisten ratkaisujen välillä, jotka jälleen selkeästi osoittavat veron kiertämiseen liittyvien tapausten tulkinnanvaraisuuden ja selkeän sekä yksiselitteisen oikeuskäytännön puutteen.

4.3 Palkkaa vai osinkoa?

Seuraavassa KHO:n tapauksessa haettiin ennakkoratkaisua perustusvaiheessa olevaan lääkäritoimintaa harjoittavaan A Oy:n liittyen. Osakeyhtiön oli määrä tarjota liittyville lääkäreille osakassuhde joko suoraan yhtiön osakkeita merkitsemällä, tai merkitsemällä osakkeet tarkoitusta varten perustettavan holdingyhtiön välityksellä. Yhtiön oli erityislaatuisen järjestelyn kautta määrä jakaa osinkoa osakekohtaisesti perustuen kunkin osakslääkäriin tekemään tulokseen. A Oy:n yhtiöjärjestyksessä oli määrä tarkkaan määritellä tämä tuloksetkoon pohjaava osingonjakoperusta sekä erityyppisten osakelajien äänimäärä. Näin ollen osakkaille ei jäisi osingonjakotilanteessa mahdollisuutta vaikuttaa jaettavan osingon jakautumiseen osakkeiden kesken. Koko A Oy:n perustamisen ja erityisjärjestelyiden pohjimmaisena tarkoituksena oli hakijoiden mukaan mahdollistaa elinkeinotoimintana lääkärin ammattia harjoittavien yhdistää toimintaansa hallinnollisia hyötyjä saavuttaakseen.

A Oy:tä perustavat jäsenet hakivat ennakkopäätöstä Keskusverolautakunnalta siihen, millä tavoin yhtiön jakamaa osinkoa verotettaisiin. Keskusverolautakunnan päätös oli, että yhtiöjärjestyksen mukaisesti jaettua osinkoa verotettaisiin osinkona osingonsaajasta riippuen joko TVL:n tai EVL:n mukaisesti. Veroasiamies kuitenkin valitti tästä päätöksestä ja vaati, että jaettavaa osinkoa kohdeltaisiin verotuksessa ansiotulona. Valitusta perusteltiin sillä, että A Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaisten olosuhteiden vallitessa osinkoa jaettaisiin työpanoksen perusteella eikä sijoitetun pääoman määrän perusteella, johon osinkotulon virallisen määritelmän mukaan tulisi perustua.

KHO hylkäsi lopulta Veroasiamiehen valituksen ja katsoi vallitsevan lainsäädännön puitteissa ainoaksi vaihtoehdoksi kohdella yhtiöjärjestyksessä määritellyin perustein jaettua osinkoa verotuksessa osinkotulona. Päätös ei kuitenkaan ollut yksimielinen eikä KHO:n näkemyksen mukaan täysin lain tarkoituksen mukainen. Ratkaisu johtikin julkiseen keskusteluun ja herätti tarpeen lainsäädännölliselle muutokselle koskien työperäistä osinkoa. (Knuutinen 2015, s. 10)

5.2.2008/161 KHO:2008:6

Hakijoiden tarkoitus oli perustaa lääkäritoimintaa harjoittava osakeyhtiö. Lääkärit merkitsivät yhtiön osakkeet joko itse tai omistamansa holdingyhtiön kautta. Perustettavan yhtiön osakkeet jakautuivat kantaosakesarjaan ja useisiin vastaanotto-osakesarjoihin. Jokaiselle toimintaan mukaan tulevalle lääkärille oli yhtiössä oma vastaanotto-osakesarja. Yhtiöjärjestyksen määräyksen mukaan kunkin vastaanotto- ja kantaosakesarjan oikeus yhtiön varoihin määräytyi asianomaisen osakesarjan toimintatuloksen ja aikaisemmilta vuosilta jakamattomien toimintatulosten yhteismäärän mukaan. Kantaosakesarjan toimintatulos laskettiin hallinnointitoiminnosta ja kunkin vastaanotto-osakesarjan toimintatulos laskettiin kyseisestä vastaanottotoiminnosta. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön laskentatoimi oli hoidettava siten, että kutakin osakesarjaa vastaava toimintatulos oli

todennettavissa. Kun osingon peruste oli määrätty yhtiöjärjestyksessä eikä osakkailla ollut harkintavaltaa osingonjaon kohdistumisessa osakesarjojen kesken, yhtiön jakama osinko katsottiin, lainsäädännön nykytila huomioon ottaen, veronalaiseksi osinkotuloksi, joka verotetaan osingonsaajasta riippuen siten kuin tuloverolaissa ja elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa säädetään.

A Oy osingonjako oli kiistatta poikkeuksellinen eikä missään nimessä osakeyhtiölain osinkomääritelmän mukainen. Veroasiamiehen valituksessa ehdotettiin VML 28 § yleislausekkeen soveltamista tilanteessa. Järjestely kokonaisuudessaan vaikuttaa ilmeisen keinotekoiselta ja sen tarkoitus on varsin ilmeisesti ansiotulojen muuntaminen osinkotuloiksi. Ilmeisesti vallinneen lainsäädännön puitteissa ei kuitenkaan ollut mahdollista ohittaa asiassa sovelletuksi tulleita yhtiöoikeudellisia ja vero-oikeudellisia seikkoja, jotka puolsivat A Oy:n järjestelyn lainmukaisuutta. Huomioitavaa on myös, että A Oy:n perusteluista ilmi käynyt seikka, että vastaava järjestelyitä oli aikaisemmin hyväksytty toisien lääkäritoimenkuvaan perustuvien yhtiöiden sekä asianajotoimistojen kanssa. Näin ollen KHO:lla on luultavasti ollut paine sallia jokseenkin samantyylinen järjestely myös A Oy:n kohdalla. Vastaavan järjestelyn epääminen toiselta taholta sen ollessa toiselle sallittua ei selvästikään ole oikeudenmukaista ja asettaisi oikeusvarmuuden kyseenalaiseksi.

KHO:n tuomareiden ristiriitaisesta ratkaisulinjasta sekä perusteluista huokuu kuitenkin tyytymättömyys ratkaisua kohtaan. Tämä on hyvin ymmärrettävää, sillä A Oy:n osakkaana toimivan lääkärin työ ei poikkea millään merkittävällä tavalla normaalista lääkärin työstä, mutta palkkio maksetaan A Oy: kohdalla osinkona palkan sijasta. Jutun perusteluista jää väistämättä mielikuva, että päinvastaiseenkin ratkaisuun olisi voitu päätyä esimerkiksi VML 28 § soveltamalla. Tämä olisi luultavasti ollut myös enemmän lain tarkoituksen mukainen ratkaisu. Tässä tapauksessa KHO:n ratkaisu ei vaikuta olevan täysin linjassa veron kiertämiseen liittyvän teorian ja lainsäädännön kanssa.

Tapaus osoittaa selvästi kuinka tulkinnanvaraista veron kiertämiseen liittyvät tilanteet ovat ja toisaalta kuinka hiuksen hieno ero verosuunnittelun ja veron kiertämisen välillä joskus on. Tapaus herätti ymmärrettävistä syistä julkista huomiota ja tyytymättömyyttä.

4.4 Vahvistettujen tappioiden siirtyminen sulautumisessa

Seuraavassa oikeustapauksessa käsiteltiin pelkistäen tilannetta, jossa konserni A Oy yksinkertaistaa konsernirakennettaan sulauttamalla emoyhtiöön A Oy:n tytäryhtiön ja tyttären tytäryhtiön. Järjestely herätti eri viranomaistahojen kiinnostuksen ja epäilyn veron kiertämiseen viittaavista tarkoituspäristä, sillä tytäryhtiön vahvistettuja tappioita siirtyisi sulautumisen yhteydessä n. 620 000 € emoyhtiölle. Vahvistetut tappiot olisivat vastaanottavalle yhtiölle samalla tavalla verotuksessa vähennettäviä, kuin mitä ne olisivat

sulautuvalle yhtiölle. Näkemykset järjestelyn liiketaloudellisista motiiveista ja niiden painoarvosta erosivat suuresti asianomaisen ja eri viranomaistahojen välillä.

Merkittävässä roolissa oli sulautuvien yhtiöiden vähäinen tai lähes olematon liiketoiminta sulautumista edeltävällä ajanjaksolla, joka oli omiaan nostamaan epäilyjä verotukseen liittyvien motiivien esisijaisuudesta. Sulauttamisjärjestely kuitenkin kiistatta selkeytti konsernirakennetta mm. poistamalla ristiinomistuksen, ja mahdollisti konsernille hallinnollisia säästöjä. Näin ollen verotuksellisten syiden ei voitu katsoa olleen ainoa syy sulautumiselle.

Tapaus kävi lopulta läpi varsin värikkään ja vaiherikkaan käsittelyn eri oikeusasteilla ja viranomaistahoilla. Alun perin Turun hallinto-oikeus päätyi tapauksessa ratkaisuun, jonka mukaan tilanteessa oli kyse veron kiertämisestä, eikä normaalista sulautumisesta. Verotuksen oikaisulautakunta kuitenkin päätyi A Oy:n oikaisuvaatimuksesta päinvastaiseen ratkaisuun ja katsoi sulautumisen taustalla olevien liiketaloudellisten perustelujen olevan riittävät. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö kuitenkin valitti tästä päätöksestä hallinto oikeuteen ja juttu päätyikin uudelleen käsiteltäväksi Turun hallinto-oikeuteen, joka päätyi käsittelyssä samaan ratkaisuun kuin alun perinkin. A Oy valitti tästä päätöksestä Korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka lopulta ratkaisi asian A Oy:n eduksi.

5.7.2013/2305 KHO:2013:126

B Oy oli sulautunut 30.4.2007 A Oy:öön, joka oli omistanut B Oy:n osakkeet vuodesta 1996 lähtien. B Oy:öön oli 27.4.2007 sulautunut C Oy, jonka osakkeet B Oy oli omistanut vuodesta 1995. C Oy oli omistanut 40 % A Oy:n osakkeista.

C Oy:llä oli vahvistettuja tappioita verovuosilta 1998 - 2001 yhteensä 623 138,15 euroa, josta verovuodelta 1999 vahvistettu tappio oli ollut 619 847,86 euroa. Asiassa oli kysymys siitä, onko A Oy:llä oikeus vähentää verotettavasta tulostaan nämä tappiot.

A Oy:n keskeisiä perusteluja sulautumisille olivat ristiinomistuksen purkamisella aikaan saatava konsernirakenteen selkiyttäminen, hallintokustannuksista saavutettavat säästöt sekä pääosin A Oy:n osakkaiden C Oy:lle antamien pääomalainojen siirtäminen ja turvaaminen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A Oy oli esittänyt sulautumisjärjestelyille verotuksesta riippumattomia syitä eikä ollut ilmeistä, että järjestelyiden yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisista tarkoituksista olisi ollut veron kiertäminen tai veron välttäminen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 h §:ssä tarkoitetulla tavalla. Ne C Oy:n vahvistetut tappiot, joiden siirtymisestä oli kysymys, olivat syntyneet A Oy:n omistusaikana konsernissa harjoitetusta liiketoiminnasta. Vahvistettujen tappioiden siirtymistä vastaanottavalle yhtiölle ei ollut pidettävä yritysjärjestelysäännösten kannalta vieraana veroetuna.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 h §:n soveltamiselle sulautumisiin ei ollut perusteita. Korkein hallinto-oikeus kumosi Turun hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi voimaan verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen, jonka mukaan A Oy:lle oli siirtynyt sulautumisten seurauksena 623 138,15 euroa C Oy:lle vahvistettuja tappioita. Verovuosi 2007.

Edellä kuvatussa oikeustapauksessa oli viime kädessä kyse siitä oliko sulautumisen taustalla riittävät liiketaloudelliset syyt, vai oliko siihen ryhdytty veron kiertämisen tarkoituksessa. Eri viranomaistahojen näkemykset asiasta vaihtelivat huomattavasti ja tapauksen käsittely ei missään nimessä ollut helppo ja suoraviivainen. Lopulta A Oy kuitenkin pystyi todistamaan sulautumisjärjestelyn taustalla olleen riittävät liiketaloudelliset perusteet. Näitä syitä olivat mm. konsernirakenteen yksinkertaistaminen, ristiinostuusten purkaminen, omistajien pääomallainojen turvaaminen sekä jatkorahoituksen saamisen helpottaminen. Teoriaa peilaten tapauksen motiivit olivat veroedun riisumisen jälkeen riittävät.

Tapauksesta käy hyvin selville, että merkittäväkään veroetua ei voida itsessään pitää lain tarkoituksen vastaisena, vaan tilannetta tulee aina tulkita kokonaiskuvan perusteella. Liiketaloudellisten syiden ei myöskään tarvitse olla yhtä kattavia, kuin sulautumisessa mahdollisesti saavutettava verohyöty. Tämäkin tulee hyvin esille kyseisestä käsittelystä, sillä lopultakaan edes A Oy itse ei väittänyt sulautumisesta saavutettavien puhtaasti rahallisten hyötyjen olevan 50 000 €/vuosi enempää verotuksessa vähennyskelpoisten tappioiden ollessa yli 620 000 €. KHO perusteluissaan huomautti sulautumistilanteissa sulautuvan yhtiön vahvistettujen tappioiden siirtämisen vastaanottavalle yhtiölle olevan hyvin tavanomaista ja lainsäätäjän tarkoituksen mukaista. Vaikutelmaksi jääkin, että sulautumisen yhteydessä siirrettyjen tappioiden vähennysoikeus ei hyvinkään kyseenalaisessa tilanteessa voisi olla peruste toimen veron kiertämiseksi määrittämiselle.

Tämä oikeustapauksen käsittely saavutti lopulta eri oikeusasteineen ja asiantuntijatahoineen lähes farssinomaiset mittasuhteet, mikä osoittaa jälleen selkeästi kuinka vaikeita ja tulkinnanvaraisia veron kiertämiseen liittyvät oikeustapaukset voivat olla. A Oy joutui vuosien ajan taistelemaan oikeuksistaan ja vaikka lopullinen tuomio oli vapauttava, ei prosessista voi hyvällä tahdollakaan ajatella jääneen positiivista kuvaa asianomaiselle.

5 Johtopäätökset ja luotettavuuspohdinta

Veron kiertäminen on yleisesti ihmisiä kiehtova ja mielenkiintoinen ilmiö, joka on modernissa ja globaalissa yhteiskunnassa jatkuvasti esillä. Ilmiö on erityisen ajankohtainen nyt keväällä 2016, kun historian suurin veron kiertämiseen ja veroparatiisimenettelyyn liittyvä tietovuoto Panaman paperit ovat juuri tulleet yleiseen tietoon. On mielenkiintoista seurata yleisön reaktioita tietovuotoon ja nähdä kyseenalaiseen valoon tietovuodon myötä joutuneiden tahojen kiemurtelevan ahdistuneena syyttävän sormen osoittaessa. Kuten tietovuoto osoittaa, veron kiertäminen ja veroparatiisikeinottelu eivät ole mitään tuoreita ilmiöitä, vaan ovat olleet osa rikkaitten yksityishenkilöiden ja monikansallisten konsernien toimintaa vähintäänkin vuosikymmen ajan.

Lähdin tekemään tutkimusta verosuunnittelun ja veron kiertämisen rajanvedosta tietäen, että en tulisi saamaan ongelmaan selkeää ja konkreettista vastausta. Olin asian suhteen oikeassa, mutta lopultakin ilmiöihin paneuduttuani ja oikeuskäytäntöä tutkittuani koen saaneeni varsin tyydyttävän käsityksen itse ilmiöistä ja niiden eroista. Noviiisille ilmiöt saattavat helposti tuntua aluksi erittäin vaikeasti lähestyttäviltä ja abstrakteilta. Kutakuinkin tästä lähtökohdasta itsekin lähdin liikkeelle.

5.1 Epätäydellinen verojärjestelmä veron kiertämisen edellytyksenä

Verojärjestelmien ja lainsäädännön puutteellisuus on viimekädessä veron kiertämisen mahdollistava tekijä, sillä täydellisessä verojärjestelmässä ei tuntemamme veron kiertämistä voisi esiintyä. Veron kierto ilmiönä hyödyntää verojärjestelmän kielellisen muotoilun ja tarkoituksen välistä tahatonta kontrastia. Kun verotettavaa tuloa on vain se, mikä on sellaiseksi laissa säädetty, ei periaatteen tasolla veronkiertoa ole olemassakaan. Tämä pitäisi paikkansa, mikäli laki olisi vain kirjainta ilman tarkoitusta ja henkeä. Toisin sanoen mikäli lain sanamuoto vastaisi aina tarkoitusta, ei ”lain henkeä” olisi mahdollista kiertää.

Lainsäädännön ja verojärjestelmän parantaminen onkin tehokkaimpia keinoja veron kiertämisen torjumiseksi. Ongelmallista on kuitenkin lainsäädännön jäykkyys ja muutosten hidas toimeenpano. Syvällisempänä ongelmana piilee koko verojärjestelmän ongelmallinen perusta matemaattista reaali maailmaa kielellisesti määrittävänä systeeminä. Alati muuttuva lainsäädäntö ja sääntely eivät missään nimessä muodosta otollista alustaa oikeusvarmuudelle ja lainsäädännön ennustettavuudelle, jotka ovat erittäin tärkeitä modernissa oikeusyhteiskunnassa. Veron kiertämiseen puuttumiselle

onkin otettava lähtökohdaksi se, että täydellistä verojärjestelmää ei ole eikä tule, joten kaikkea ei voi laskea pitkässä juoksussakaan lainsäädännön aukottomuuden varaan.

VML 28 § kaltaiset yleislausekkeet pystyvät parhaimmillaan hyvin paikkaamaan lainsäädännön porsaanreikiä sekä sanan ja tarkoituksen välisiä jännitteitä.

Yleislausekkeilla voi olla hyvinkin löyhästi määritellyt rajat, joiden tarkoitus on nimenomaan mahdollistaa tehokas puuttuminen tilanteisiin, joissa teknisesti lakia noudatetaan, mutta käytännössä sen tarkoitus jää saavuttamatta. Päätöksentekijälle annettavan laajan harkinnankäyttömahdollisuuden kääntöpuolena on kuitenkin heikko ennustettavuus ja korostunut mielivaltaisten päätösten riski.

”Tilaisuus tekee varkaan” on vanha sanonta, jossa on varmasti totuuden siemen ja joka pitää paikkansa myös veron kiertämisen yhteydessä. Mikäli avoimia mahdollisuuksia väärinkäytöksille ja moraalittomille toimille ei esiintyisi siinä määrin mitä nykyisin, ei veron kiertäminen varmastikaan olisi yhtä merkittävä ilmiö kuin nykyisin. Paljon olisi saavutettavissa ainoastaan parantamalla lainsäädäntöä.

5.2 Terminologia ja niiden käyttö

Ensimmäinen kohtaamani haaste tutkimuksessa oli termien ymmärtäminen ja määrittelemisen. Verosuunnittelusta, veron kiertämisestä ja muista aiheeseen liittyvistä ilmiöistä saa median kautta helposti varsin harhaanjohtavan ja virheellisen kuvan, sillä termien käyttö ja sisältö eivät ole vakiintuneita. Tämä ei ole mikään ihme, sillä termien käyttö ei ole täysin yhteneväistä edes virallisissa lähteissä ja asiantuntijajulkaisuissa. Verosuunnittelua, veron kiertämistä ja niihin oleellisesti liittyvät käsitteitä ei ole tarkasti, ytimekkäästi ja yksimielisesti kyetty määrittelemään, mistä seuraa, että kaikki ilmiöitä käsittelevät kirjoitukset ovat enemmän tai vähemmän abstrakteja ja pohdiskelevia. Tämä on ongelmallista, sillä ilman selkeää ja yksiselitteistä ymmärrystä on asioista haasteellista keskustella rakentavasti. Paljon aikaa ja energiaa kuluu pelkästään siihen, että selvennetään mitä milläkin termillä ja ilmiöllä tarkoitetaan missäkin yhteydessä. Tietämättömyyden ja väärinymmärrysten hallitessa julkista keskustelua faktojen sijasta, voi yleinen mielipide ilmiöitä koskien kehittyä arvaamattomiin suuntiin.

Veron torjunnan kattokäsitteen alla on tällä hetkellä useita käsitteitä, joilla on vain hiuksen hieno ja äärimmäisen tulkinnanvarainen ero. Tämä sekoittaa entuudestaan vain vaikeaselkoista tilannetta entisestään. Käytännössä veron torjunnan alla on useista käsitteistä huolimatta lopultakin vain kaksi selkeää ilmiötä: verosuunnittelu ja veron kiertäminen. Aggressiivinen verosuunnittelu mielletään määritelmällisesti ja sisältönsä puolesta käytännössä synonyymiksi veron kiertämiselle. Molemmissa termeissä

vaikuttaisi olevan useimmissa lähteissä myös yhtä vahva negatiivinen lataus moraalisisessa mielessä. Toisin sanoen molemmat ilmiöt mielletään kutakuinkin yhtä paheksuttaviksi. Aggressiivinen verosuunnittelu on kuitenkin nimensä puolesta verosuunnittelua. Tämä sisällön ja kirjaimen välinen kontrasti mitä luultavimmin vaikuttaa negatiivisesti verosuunnittelun maineeseen, luomalla miellelyhtymän veron kiertämiseen.

Aggressiivinen verosuunnittelu sopisi terminä mielestäni parhaiten kuvaamaan sellaista verosuunnittelua, joka on yleisesti paheksuttavaa, mutta ei kuitenkaan veron kiertämistä. Tällöin ilmiöllä olisi selkeä ero veron kiertämiseen ja toisaalta myös verosuunnitteluun. Rajanveto voisi myös auttaa puhdistamaan verosuunnittelun nimeä, kun käsitteen alle jäisivät ainoastaan yleisesti hyväksyttävät toimenpiteet. Tällöin aggressiivinen verosuunnittelu sijaitsisi selkeästi verosuunnittelun ja veron kiertämisen välissä harmaalla vyöhykkeellä ja keskustelu voisi paremmin keskittyä olennaiseen. Näin ymmärrettynä aggressiivinen verosuunnittelu myös selkeämmin osoittaisi sen, missä yleinen mielipide hyväksyttävien ja tuomittavien toimien rajasta kulkee ja mihin suuntaan se kehittyy. Tilanne luultavasti ajan kanssa selkeyttäisi rajanvetoa verosuunnittelun ja veron kiertämisen välillä.

5.3 Verosuunnittelun ja veron kiertämisen raja

Verosuunnittelua on yksinkertaisuudessaan kaikki verolainsäädännön tarkoituksen ja kirjaimen mukainen toiminta. Verosuunnittelua on verolainsäädännön kirjaimen mukainen, mutta sen tarkoituksen sivuuttava toiminta. Lain tarkoitus ei kuitenkaan aina ole täydellisen selvä, eikä verosuunnittelukaan siten välttämättä täysin sen mukaista.

Oleellisessa osassa rajanvedon kannalta on veron kiertämiseen liittyvä subjektiivinen motiivi. Mikäli veron kieroksi tulkittavia toimia ei ole tehty veron kiertämisen tarkoituksessa, ei niitä periaatteessa voida lopulta sellaisiksi tuomita. Näin ollen veron kiertämisen raja on tietyllä tapaa selkeimmillään verovelvollisen aikomuksissa. Raja ei kuitenkaan ole lopulta sama todellisuudessa, sillä päätöksentekijän on aina tulkittava tilannetta kokonaisuuden kannalta ja myös objektiivisin menetelmin. Pelkällä väittämällä puhtaista motiiveista ei voi kuitata kaikkia tilanteita, ainakaan nykyisellä ihmisen rehellisyydellä.

Verosuunnittelun ja veronkiertämisen välinen raja on siis lopultakin kuin veteen piirretty viiva. On mahdotonta sanoa missä kohtaa tarkalleen jokin toimintatapa lakkaa olemasta verosuunnittelua ja siirtyy veron kiertämisen puolelle. Tilanteet ovat usein hyvin tulkinnanvaraisia ja monimutkaisia, joissa ratkaisu tasapainoilee veitsen terällä, kunnes putoaa jommallekummalle puolelle.

5.4 Oikeuskäytäntö

Analysoidessani oikeustapauksia kävi nopeasti selväksi veron kiertämiseen liittyvän oikeuskäytännön olevan varsin epäyhtenäistä. Kaikki opinnäytteessä analysoidut tapaukset, sekä ne, jotka eivät opinnäytteeseen päätyneet, olivat olleet käsittelyssä useilla viranomaisilla ja oikeusasteilla. Tuomiot ja tulkinnat vaihtelevat suuresti eri tahojen kesken. Vaikutelmaksi jääkin lopulta, että veron kiertämisen tulkitseminen on vielä lapsen kengissä Suomessa.

KHO ei ole käsitellyt kovin runsaasti veron kiertämiseen liittyviä tapauksia. Tämä selittynee sillä, että KHO:hon ei ole tarkoituskaan käsitellä ”perusjuttuja”, vaan lähinnä erityisen haasteellisia tapauksia. KHO:n tuomioiden on sitten tarkoitus toimia ennakkotapauksina ja suunnannäyttäjinä muille oikeusasteille. Tälle suunnannäyttämislle voisi kuitenkin olla vielä nykyistä enemmän tarvetta, sillä eri tahojen tulkinnat selkeänkin oloisista tapauksista vaihtelevat niin suuresti. Veron kiertämiseen liittyvissä tapauksissa viranomaiselta edellytettävä osaamisen taso on äärimmäisen suuri. KHO on arvostetuin ja korkein oikeusaste, jonka henkilökunnalla on oltava vankka ammattitaito ja useimmiten myös pitkä kokemus alemmilla oikeusasteilla tai muista vastaavista tehtävistä. Ehkä juuri tästä johtuukin eriävät näkemykset toisten oikeusasteiden ja viranomaistahojen kanssa, sillä alempien oikeusasteiden ja viranomaistahojen viranomaiset eivät ole yhtä kokeneita ja ammattitaitoisia kuin KHO:n vastaavat.

KHO vaikuttaisi pääpiirteittäin kuitenkin olevan hyvin perillä veron kiertämisen sisällöstä ja rajanvedosta hyväksyttävään verosuunnitteluun. Huolestuttavaa olisikin, mikäli tilanne ei olisi tämä. KHO:n perustelut ovat selkeästi linjassa veron kiertämisen teoreettisen määrittämisen ja lainsäädännön tarkoituksen kanssa.

5.4.1 Todistusvastuu

Veron kiertämisen tulkintatilanteessa päätöksentekijällä on suhteettoman suuri näyttövelvollisuus verrattuna verovelvolliseen ja ilmiön taltuttamisen kannalta voisikin olla vartenotettavaa jossain määrin tasa-arvoistaa päätöksentekijän ja verovelvollisen asemaa tilanteessa. Nykyisellään päätöksentekijältä edellytetään äärimmäisen ammattitaitoista osaamista ja aihealueen tuntemista. Verovelvollisen todistustaakka epäilyttävissä tilanteissa voisi olla suurempi ja lähtökohta enemmän siinä, että verovelvollisen olisi kyettävä näyttämään toteen valitsemansa järjestelyn aitous, sen sijaan, että päätöksentekijän on osoitettava sen keinotekoisuus. Äärimmäisyyksiin ei toki

asiassa kannattaisi mennä, sillä lähtökohtaisesti verottaja tai muu päätöksentekijä on vahvemmassa asemassa kuin verovelvollinen, ja näin ollen raskaampi todistusvastuu on perusteltua.

5.4.2 Kompromissivaihtoehto?

Tällä hetkellä niin teorian tasolla kuin oikeuskäytännössäkin verosuunnittelun ja veron kiertämisen rajatapauksia tulkittaessa päätös kallistuu lopulta kokonaan jommallekummalle puolelle. Esimerkiksi analysoidussa oikeustapauksessa 5.7.2013/2305 KHO:2013:126, jossa fuusion yhteydessä tappioita siirrettiin tytäryhtiöltä emoyhtiöön, yli 620 000€ tappiot lopulta hyväksyttiin kokonaisuudessaan vähentämiskelpoisiksi, vaikka liiketaloudelliset perustelut fuusiolle olivat fiskaaliselta arvoltaan vain murto-osan verohyödyistä. Mikäli ratkaisu olisi ollut päin vastainen, ei tappiota olisi saatu vähentää emoyhtiön verotuksessa lainkaan. Minkään näköistä kompromissiratkaisua ei siis ole olemassa, vaan valinta on joko tai. Vähennyskelpoisen tappion määrää ei voitu esimerkiksi suhteuttaa liiketaloudellisten perusteluiden painoarvoon.

Verosuunnittelun ja veron kiertämisen ollessa paikoitellen niin lähellä toisiaan ja rajanvedon ollessa tulkinnanvarainen, ei ratkaisuvaihtoehtojen mustavalkoisuus vaikuta kaikkein parhaalta vaihtoehdolta. Veroperäisten ja liiketaloudellisten hyötyjen punnitseminen voisi mahdollistaa kultaisen keskitien löytämisen monessa hankalassa rajatapauksessa. Mikäli käsiteltävä tapaus ei ole täysin päivän selvä suuntaan tai toiseen, voisi kompromissin omaisen ratkaisun hakeminen olla yksi vaihtoehto tuomioistuimissa.

5.5 Tulosten luotettavuus ja yleistettävyys

Kuten arvata saattoi, ei tutkimuksessa kyetty selkeästi määrittelemään verosuunnittelun ja veron kiertämisen välistä rajaa. Teoreettisesti tarkasteltuna kyseistä rajaa on mahdotonta määrittää eikä myöskään KHO:n esimerkkitapausten valossa ollut havaittavissa selkeätä linjaa, jossa toimet voitaisiin toisistaan erottaa. Tutkimuksen selkein hyöty ja anti onkin sen vaikutelman vahvistaminen, että verosuunnittelun ja veron kiertämisen välistä rajaa ei ole edes mahdollista määrittää tarkasti. Jokainen oikeustapaus on siinä määrin ainutlaatuinen, että selkeää ja yhtenäistä linjaa ei pääse oikeuskäytäntöön muodostumaan.

Tutkimuksessa analysoitiin suhteellisen pientä oikeustapausten otosta, joka voi vaikuttaa tulosten yleistettävyyteen. Huomioitavaa on kuitenkin, että veron kiertämistä koskevia oikeustapauksia ei tule KHO:n käsittelyyn kovin usein, vuosi tasolla korkeintaan muutamia. Lisäksi KHO:n veron kiertämistä käsittelevät oikeustapaukset ovat ikään kuin

poikkileikkauksia koko oikeuslaitoksen ja viranomaisten vallalla olevista normeista. KHO:n tapaukset myös ovat painoarvoltaan suuria ja muovaavat tehokkaasti oikeuskäytännön kehityksen suuntaa muilla oikeusasteilla. Näin ollen voidaan turvallisin mielin yleistää verosuunnittelun ja veron kiertämisen rajan määrittämisen olevan mahdotonta myös muilla oikeusasteilla.

Lähteet

Kirjallisuuslähteet:

Almendral, V. 2005. Tax Avoidance and the European Court of Justice: What is at Stake for European General Anti-Avoidance Rules?

Holkeri, K. & Rajala, K. EU-oikeuden vaikutuksesta veronkiertosäännösten tulkintaan. Verotus 1/2015, s. 46–59.

Hänninen, J. 2014. Veroparatiisit ja Suomi. Bookwell. Porvoo.

Juusela, J. & Parkkola T. 2015. EU-uutiset. Verotus 3/2015, s. 337.

Knuutinen, R. 2015. Mitä on ns. aggressiivinen verosuunnittelu? Verotus 1/2015, s. 5-19.

Knuutinen, R. 2014b. Veron kiertäminen, veronkierto vai verolain kiertäminen – terminologinen tarkastelu. Verotus 2/2014, s. 169–177.

Knuutinen, R. 2012. Verosuunnittelua vai veron kiertämistä. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Malmgrén, M. 2015. OECD:n hanke veropohjan rapautumisen ja veronsiirron estämiseksi. Verotus 1/2015, s. 38–45.

Tikka, K. 1972. Veron minimoinnista: tutkimus tulo- tai omaisuusverosta vapautumisen tarkoituksessa tehdyistä toimita lainsoveltamisongelmana erityisesti silmällä pitäen verotuslain 56§. Helsinki.

Voipio, J. 1968. Verotuksen kiertämisestä. Porvoo.

Weckström, J. 2015. Veron kiertämisen tunnistaminen, osa I. Verotus 4/2015, s. 385–400.

Weckström, J. 2015. Veron kiertämisen tunnistaminen, osa II. Verotus 5/2015, s. 507–517.

Verkkolähteet:

European Commission. 2015. Yhtiöveron kiertämisen torjuminen: komissio esittelee verotuksen avoimuutta käsittelevän toimintapaketin. Luettavissa: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4610_fi.htm. Luettu: 26.1.2015.

Finlex. Laki verotusmenettelystä. 1995. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558#L4P29>. Luettu: 29.3.2016.

Hirvonen, A. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja. Helsinki. Luettavissa: http://www.helsinki.fi/oikeustiede/tutkimus_ja_julkaisut/julkaisut/yleinen_oikeustiede/hirvonen_mitka_metodit.pdf. Luettu: 21.4.2016.

HS 2015. EU julkisti mustan listan veroparatiiseista. Luettavissa: <http://www.hs.fi/ulkomaat/a1434512610582>. Luettu: 15.12.2015.

HS 2016. Toimittajaryhmä julkaisi ”Panaman paperi” – Veroparatiisista vuodetuissa asiakirjoissa nykyisiä valtiopäämiehiä, poliitikkoja ja urheilijoita. Luettavissa: <http://www.hs.fi/talous/a1459652168447>. Luettu: 20.4.2016.

Knuutinen, R. 2014a. Aggressiivinen verosuunnittelu ja yritysvastuu. Luettavissa: http://www.mynewsdesk.com/fi/finnish-business-society-fibs-ry/blog_posts/aggressiivinen-verosuunnittelu-ja-yritysvastuu-23813. Luettu: 18.3.2015.

Kosonen, K. 2013. Veroparatiisit, verosuunnittelu ja veronkierto. Luettavissa: <http://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/wp-content/uploads/2014/09/Kosonen.pdf>. Luettu: 18.3.2015.

Salin, J. 2013. Veron kiertämisen yleislausekkeen käyttöala ja EU-oikeuden asettamat vaatimukset. Luettavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42127/Gradu_Salin.pdf?sequence=2. Luettu: 14.12.2015.

Talousrikos. Verorikokset. Luettavissa: <http://www.talousrikos.fi/tietoa/verorikokset/>. Luettu: 13.4.2016.

Valtiovarainministeriö. 2016. Verosopimukset. Luettavissa: <http://vm.fi/verosopimukset1>. Luettu: 30.3.2016.

Verohallinto. 2014. Veron kiertämissäännöksen soveltaminen. Luettavissa:
https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen%2834717%29. Luettu: 14.12.2015.

Verohallinto. 2013. Veroparatiisivaltion – ja yhtiön käsitteet. Luettavissa:
http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Veroparatiisit/Veroparatiisivaltion_ja_yhtion_kasitteet%2827889%29. Luettu: 14.4.2015.

Verohallinto. 2012. Verosuunnittelua vai veron kiertämistä. Luettavissa:
https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verosuunnittelua_vai_veron_kiertamista%2825771%29. Luettu: 2.4.2016.

Liitteet

Veron torjunta				
Ei verosuunnittelua (neutral)	Verosuunnittelu (tax planning)	Agressiivinen verosuunnittelu (aggressive tax planning)	Veron kiertäminen (tax avoidance)	Veropetos (tax evasion)
Hyväksyttävin	↔			Tuomittavin

Liite 1. Havainnollistava kuva veron torjunnan alla olevista käsitteistä.